

Måndagen den 25 juni

Kl. 11.00–12.57

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 31 maj samt för den 1 och 4 juni justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2017/18:39 för torsdagen den 14 juni från utbildningsutskottet,
prot. 2017/18:33 för tisdagen den 19 juni från kulturutskottet och
prot. 2017/18:37 för tisdagen den 19 juni från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 3 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM110 Förordning om krav för typgodkännande av motorfordons allmänna säkerhet och skydd för personer i fordonet och oskyddade trafikanter *COM(2018) 286* till trafikutskottet

2017/18:FPM111 Reviderad förordning om ett europeiskt nätverk av sambandsmän för invandring *COM(2018) 303* till socialförsäkringsutskottet

2017/18:FPM112 Ändring av direktiv om förvaltning av vägars säkerhet *COM(2018) 274* till trafikutskottet

2017/18:FPM114 Förordning om främjande av genomförandet av transeuropeiska transportnätverk *COM(2018) 277* till trafikutskottet

2017/18:FPM115 Förordning om en kontaktpunkt för fartygsrapportering *COM(2018) 278* till trafikutskottet

2017/18:FPM116 Förordning om elektronisk godstransportinformation *COM(2018) 279* till trafikutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2017/18:258 till justitieutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att behandlingen av ovanstående skrivelse skulle få uppskjutas till nästa valperiod.

EU-dokument

COM(2018) 331 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 september.*

COM(2018) 367 till utbildningsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 september.*

COM(2018) 385 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 september.*

Svar på
interpellationer

§ 5 Svar på interpellation 2017/18:558 om gynnande av biogas

Anf. 1 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig när jag avser att återkomma med besked om de långsiktiga spelreglerna för biogas.

Som Jens Holm säkert uppmärksammat tillsatte regeringen den 31 maj den utredning om biogasens långsiktiga konkurrensförutsättningar som tidigare aviserats. Utredaren Åsa Westlund kommer att ta ett helhetsgrepp om biogasen och titta på hur det ser ut i dag, hur det borde se ut, vilken roll staten bör ta och vilken roll marknaden bör ha.

Regeringen tillsätter utredningen dels för att biogas ska kunna bidra till att Sverige når våra energi- och klimatpolitiska mål på ett kostnadseffektivt sätt, dels för att hänsyn ska tas till värdet av de nyttor som produktion av biogas bidrar med.

Utredningen ska kartlägga och värdera de nyttor som produktion av biogas från olika råvaror bidrar med. Vi vet att biogasproduktion kan spela en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi och ett hållbart samhälle. De resurser vi har måste tas till vara fullt ut.

Biogasen är också mångsidig som energibärare. Den kan lagras för att sedan plockas fram och förbrännas när vi som mest behöver den. Den kan även användas i omställningen av transportsektorn från fossila bränslen till förnybara bränslen.

Utredningen kommer att analysera biogasens konkurrensvillkor, särskilt utifrån konkurrensen från importerad biogas, och se över de styrmedel som finns i dag för biogasen och vid behov lämna förslag på nya eller förändrade styrmedel eller andra åtgärder som kan underlätta för biogasproduktionen i landet.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar energiministern för svaret på min interpellation.

Biogas är kort och gott en suverän energikälla, och precis som energiministern säger kommer biogasen förhoppningsvis att vara en helt avgörande energikälla på vägen mot ett hållbart samhälle med nollutsläpp när vi ska bygga en cirkulär ekonomi. Biogasen kan även vara med och ställa om transportsektorn så att vi kör med förnybara drivmedel.

Vi kan göra biogas av restprodukter från jordbruket och skogsindustrin och av matrester från våra hushåll.

De flesta energikällor importeras från andra länder, men biogasen skapas i Sverige, vilket är bra. Biogasen stärker på så sätt vår försörjningstrygghet, och det känns kanske särskilt viktigt i dessa tider då vi talar alltmer om att stärka vår självförsörjning av både livsmedel och energi.

Inte minst skapas det fler jobb när vi producerar mer biogas i Sverige.

Som jag konstaterar i min interpellation, och som på intet sätt är någon nyhet för energiministern, saknas långsiktiga och fördelaktiga spelregler för biogas. Vi möts nästan dagligen av trista rapporter från biogasproducenter, till exempel från Borås Energi eller från Jordberga i Skåne som har stora problem. Vi hör om bönder som vill bygga anläggningar lokalt för att göra biogas av sitt avfall men inte törs. För ett tag sedan fattade Sysav i Malmö beslut om att inte bygga en biogasanläggning där eftersom man anser att de långsiktiga förutsättningarna inte finns.

Ett av de främsta skälen till detta är importen av statssubventionerad biogas från Danmark. Vi har visserligen fått en skattenedsättning av biogas godkänd av EU, men det finns en ryckighet i dessa nedsättningar, vilket inte bara gäller biogasen utan även andra förnybara drivmedel. Denna skattenedsättning löper dessutom ut 2021.

Det är bra att regeringen har tillsatt en utredning. Vi ska dock komma ihåg att det tog ett år för regeringen att komma till skott och utse Åsa Westlund till utredare av biogasens framtid. Det kan väl inte vara så under detta ytterligare år då utredaren ska utreda biogasens förutsättningar att regeringen inte tänker agera alls?

Därför frågar jag energiministern: Vilka är besluten i närtid för att främja produktionen av svensk biogas? Kan vi komma ifrån kortsiktigheten? Skattenedsättningen är bara godkänd av Bryssel till 2021. Om vi vill att den ska löpa längre måste vi agera nu. Har regeringen tagit kontakt med Bryssel för att förlänga skattenedsättningen?

Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tror att vi är helt överens om nyttan av biogasen och om det faktum att vi med stormsteg är på väg mot ett energisystem som blir alltmer hållbart. Vi ser det i elsektorn, där vi når en allt högre andel förnybar elproduktion. Riksdagen har under denna mandatperiod ökat stödet till den förnybara elproduktionen med 92 procent, mycket tack vare energiuppgörelsen.

Vi är i ett läge där en reduktionsplikt för transportsektorn är införd och ska börja gälla från den 1 juli, vilket innebär att man måste reducera utsläppen från fossil energi med uppemot 70 procent till 2030.

Fru talman! Vi har allt bättre forskning och utveckling på detta område, vilket möjliggör för Sverige att ta tåten och visa att det går att ha ett modernt, utvecklat samhälle och samtidigt göra saker på ett sätt som inte förstör miljön och klimatet.

Precis som Jens Holm säger, när man gör detta på ett bra sätt bidrar det inte bara till bättre hållbarhet och bättre miljö- och klimatvärden utan också till att skapa nya gröna jobb och tillväxt i landet, vilket vi ser i värmesektorn och elsektorn och även när det gäller biogasen.

Varför är vi i det läge vi är? Det är mycket enkelt. Vi har haft långsiktiga villkor för biogas. Sverige har haft ett konsumtionsstöd. Eftersom biogas fortfarande företrädesvis är dyrare att producera har vi ett statsstödsystem, vilket de allra flesta länder i Europeiska unionen har. I Sverige har vi sedan lång tid tillbaka haft ett system där man har fått stöd vid konsumtion. Det har fungerat väl, och vi har sett en bra utveckling under många år.

Men förra året hände plötsligt något. Då upptäckte företag i företrädesvis södra Sverige att man kunde köpa biogas i Danmark och få produktionsstöd där och sedan ta över den till södra Sverige och också få ett konsumtionsstöd. Detta innebär att man kunde konkurrera ut den inhemska producerade gasen i södra Sverige därför att man kunde använda två system samtidigt. Så var det aldrig tänkt, vare sig i Danmark eller i Sverige, och det är detta som har ändrat förutsättningarna för biogasproduktion i södra Sverige.

Regeringen tog genast kontakt med den danska regeringen, och vi har fört diskussioner och hoppas kunna hitta ett sätt att undvika detta. Det har visat sig vara komplicerat därför att det danska systemet med produktionsstöd har godkänts av Europeiska unionen, precis som vårt konsumtionsstöd har gjort.

Vad har vi gjort under tiden? Det är inte alls som Jens Holm vill få det att se ut – att vi inte har gjort någonting. Parallellt med att vi har tittat över de långsiktiga förutsättningarna och den utredning som han själv hänvisar till har våra båda partier kommit överens om att införa ett kortsiktigt stöd på 270 miljoner årligen till biogasproduktion i Sverige, så att vi på kort sikt bidrar till att fortsätta utvecklingen men också tar fram nya långsiktiga villkor.

Det är viktigt att man gör detta ordentligt så att det blir hållbart och ger de långsiktiga förutsättningar som jag tror att både jag och Jens Holm är ute efter.

Det svenska systemet, där vi tar till vara allt fler restprodukter från hushåll, skog med mera, är rätt unikt och något som vi både bör vara stolta över och fortsätta att utveckla. Denna teknik och dessa lösningar kan bli en del av en blommande exportindustri som ger såväl hållbarhet som jobb och grön tillväxt.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag skulle säga att både denna regering och den tidigare borgerliga regeringen har behandlat biogasen styvmoderligt. Det har varit kortsiktiga insatser och skattenedsättningar på ett par år som sedan har löpt ut, och så har man tagit nya diskussioner med Bryssel och så vidare.

Det som behövs är långsiktiga, fördelaktiga villkor för att kunna producera biogas i Sverige. Nu finns det kanske bättre förutsättningar än någonsin att skapa denna långsiktighet. Branschen har enats om en biogasstrategi med konkreta förslag på styrmedel som de vill ha. De har också satt upp ett konkret mål och vill att vi i Sverige ska producera minst 15 terawattimmar biogas senast år 2030. Det innebär ungefär en sjudubbling av dagens nivåer.

Bakom strategin står bland andra Avfall Sverige, Scandinavian Biogas, Energigas Sverige, Region Skåne, SSAB och ett antal stora energibolag. Detta tycker jag är bra, men det vore väldigt bra ifall regeringen tog in förslagen i sin politik.

Det är lätt för Ibrahim Baylan att säga: Vi har ju tillsatt en utredning om detta. Men det kan väl inte vara så att regeringen ska sitta med armarna i kors fram till den 3 juni 2019, då utredningen ska lämna sitt betänkande? Dessutom ska det kanske ut på remiss och behandlas. Vi behöver agera i närtid för att inte bara rädda biogasproduktionen i Sverige utan också skala upp den så att vi kan få den produktion som vi båda vill ha.

Jag skulle vilja peka på några konkreta saker. Den första gäller kortsiktigheten. I Sverige har regeringen satt upp ett mål om insamling av matavfall, som kan användas till just produktion av biogas. I år ska minst hälften av matavfallet sorteras ut, processas och användas, men efter 2018 finns det inte, i alla fall inte såvitt jag vet, något konkret mål för utsortering och insamling av matavfall. Detta är en konkret sak som Ibrahim Baylan skulle kunna fatta beslut om i dag.

Den andra är det som jag nämnde för energiministern i mitt tidigare anförande. Det är nedsättningen av skatten på biogas och också en del andra förnybara energikällor. Vi har fått en kortsiktig frist av EU-kommissionen fram till 2021. Det är mindre än tre år kvar till dess. Jag vill veta om regeringen har tagit kontakt med Bryssel och hur det i så fall går i förhandlingarna om att förlänga skattenedsättningen.

Den tredje gäller ökningen av produktionsstödet för biogas till 270 miljoner kronor, vilket är utmärkt. Vi i Vänsterpartiet står som bekant bakom detta och regeringens hela budget. Det är bra att stödet har vidgats så att det även omfattar matavfall. Detta gäller i år, men nästa år och åren därpå – vad är det då för slags produktionsstöd vi ska ha? Det vet inte jag, men detta skulle Ibrahim Baylan kunna svara på.

Jag tror att många där ute vill se en långsiktighet även vad gäller produktionsstödet för biogas.

Anf. 5 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Nog måste man säga att det märks att det snart är val.

Det är rimligt att man i valrörelsen men också i denna riksdag diskuterar frågor där man har olika uppfattningar. Dock är fallet inte så här. Jag tror att vi i grund och botten har samma syn på biogasen, på att ge den långsiktiga förutsättningar och på dess värde i vårt samhälle, såväl nu som långsiktigt, inte minst när det gäller att ställa om i transportsektorn. Ta sjöfarten, där det i dag huvudsakligen är fossila källor och där biogasen, när vi får upp mängderna, kan spela en helt annan roll än i dag för att ersätta den olja, bland annat bunkerolja, som används.

Fru talman! Jag blev tillfrågad om vilket arbete vi bedriver. Förutom det kortsiktiga, som vi har diskuterat, har vi naturligtvis en tät dialog med EU-kommissionen. Vi fick överta i ett läge där det var väldigt stor osäkerhet. En anledning till osäkerheten var att den förra regeringen, utan att föra en dialog med EU-systemet, genomförde ett stödssystem för transportsektorn som sedan inte godkändes av EU-kommissionen, trots två tilläggspropositioner. Den sista proposition som den regeringen blev tvungen att skicka till riksdagen gällde att upphäva systemet. Det var vad jag fick överta.

Vi har jobbat tätt med EU-kommissionens olika delar, inte bara GD Energi utan också konkurrensdelen i EU, och med branschen för att ta fram nya stödssystem. Vi har reduktionsplikten, som träder in från den 1 juli, som har varit efterlängtat och som vi på förhand vet kommer att godkännas.

Därutöver har vi också diskuterat skattebefrielse och kommer att fortsätta att göra detta, för vi anser i grund och botten att det är väldigt bra, inte bara utifrån de miljö- och klimatvärden vi har pratat om utan också utifrån jobb och tillväxt.

Vi har även fört en tät dialog med branschen. Det hör till sakens natur att riksdagsledamöter – jag har själv suttit i opposition här i åtta år – ställer krav på ministrar och gärna vill ha snabba besked, men jag tror att man lurar sig själv om man tror att snabba besked alltid är det bästa.

Det är viktigt när det gäller denna typ av komplicerade, långsiktiga stödssystem att vi vet vad vi gör, för om vi inte vet det hamnar vi i precis det läge som den förra regeringen gjorde och som har ställt till med stor skada för omställningen inom transportsektorn också under denna mandatperiod. Vi ska göra detta ordentligt, och vi ska göra det tillsammans med branschen. Jag tror att såväl jag och Jens Holm som branschen i grund och botten ser vilken fantastisk utveckling detta skulle kunna få.

Vad är det då vi ser framför oss? Inte för att jag vill föregripa utredningen, men vi har tidigare i denna kammare sagt att om alla andra har produktionsstödssystem och vi, med vårt konsumtionsstöd, är den udda fågeln i familjen och detta får konsekvenser i södra Sverige är det svårt att tro att vi kan få alla andra att ändra sina system till konsumtionsstöd. Den naturliga konsekvensen blir naturligtvis att även vi kommer att behöva lägga om vårt system. När vi gör det ska vi ta det helhetsgrepp som Jens Holm efterlyser.

Vi har en mycket kompetent utredare som har suttit tio år i Europaparlamentet, kan EU-systemet väl, är ordförande i miljö- och jordbruksutskottet, har suttit med i energiförhandlingarna och väl känner till de mål som vi sätter upp. Det är viktigt att vi gör detta ordentligt. Och när vi väl kommer fram skapar vi de goda förutsättningar som Jens Holm och branschen med rätta efterlyser. Om detta är vi överens, även om det kan låta annorlunda i valtider.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har ingen som helst anledning att betvivla att Åsa Westlund är en kompetent utredare. Det är dock en annan sak som jag har synpunkter på. Nu är det valtider, som Ibrahim Baylan säger. Ja, det är mindre än tre månader kvar till valet. Då tillsätter regeringen en utredning om biogasens framtid. Detta problem var faktiskt lika påkallat för tre år

sedan. Jag tycker att man som regering utreder det första året. Men sedan får man se till att leverera under de andra åren.

Jag tolkar det ändå som att energiministern inte tänker sitta med armarna i kors så länge denna utredning pågår. Det tycker jag är mycket viktigt, fru talman. Jag tycker att det är väldigt viktigt att sända en tydlig signal till alla lantbrukare, till alla våra kommuner och till alla andra som är involverade, våra energiverk och så vidare, i biogasproduktion eller som i framtiden vill vara det om att detta är en framtidsbransch och att man vill att de ska investera i den.

När jag lyssnar på energiministern tolkar jag det som att produktionsstödet är här för att stanna och att det även ska finnas i budgetar efter 2018. Det tycker jag är helt rätt; så måste det vara.

Jag skulle vilja ställa ytterligare två konkreta frågor. Det är bra att ministern nämner att ni har varit i kontakt med EU och att ni trycker på. Men vad får ni för respons? Jag blir lite orolig när ministern talar om andra alternativ till skattebefrielsen. Skattebefrielsen behöver finnas efter 2021 också. Jag undrar också hur ministern ser på branschens mål om 15 terawattimmar biogas till senast 2030. Vad anser regeringen om det? Har regeringen satt upp något eget mål för produktion av biogas i framtiden?

Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för en interpellation i en viktig fråga. Även om det hör till sakens natur att man som riksdagsledamot ska anklaga regeringen för att sitta med armarna i kors kan jag försäkra Jens Holm att jag varken nu eller tidigare under denna mandatperiod har gjort det. Om man frågar energisektorn skulle de nog säga att denna mandatperiod kanske har varit den mest händelserika på energisidan sedan folkomröstningen om kärnkraft med tanke på energiuppbyggnaden men också en rad olika långsiktiga system som har satts på plats.

I detta fall är det tyvärr så att om det hade varit så enkelt som att kunna förutse detta för tre år sedan hade vi naturligtvis satt ett system på plats. Men själva problematiken kulminerade under förra året när vi såg att stora mängder dansk biogas importerades till Sverige och användes med två olika system. Vi har agerat i kontakter med den danska regeringen. Och jag måste i denna kammare säga att den danska regeringen har haft en mycket välvillig inställning. Det var inte tanken från deras sida att de skulle subventionera gas som sedan konsumeras i Sverige. Det var inte tanken från deras sida heller mot EU och mot branschen.

Jag betvivlar inte alls att potentialen är som branschen säger, Jens Holm – tvärtom. När utvecklingen får fart har vi som människor ofta svårt att se kraften i den. Med den fantastiska utveckling som just nu pågår inom energisektorn, framför allt för det förnybara, oavsett om det är biogas eller för den delen biodrivmedel eller el, vet vi att det rätt hanterat finns fantastiska förutsättningar i detta land när vi jobbar tillsammans. Det har vi verkligen gjort under denna mandatperiod. Då kan detta vara en av våra stora exportframgångar i framtiden när världen behöver ställa om till det klimatsmarta.

Jag litar på att branschen gör rätt bedömning. Med rätt förutsättningar tror jag till och med att den kan vara i underkant.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:591 om svarta hål i rymdstrategin

Anf. 8 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Mathias Sundin har frågat mig varför det inte finns något om fler svenska astronauter i rymdstrategin, varför rymdstrategin inte visar på ett snabbt möjliggörande av privat bemannad rymdfart från svensk mark, varför den svenska rymdstrategin inte stöder en europeisk månbas, varför det inte finns ett mål eller en plan för en svensk lagstiftning om asteroidbrytning samt varför det saknas en plan för att sätta en svensk på Mars.

Jag uppskattar att Mathias Sundin delar regeringens engagemang för vikten av satsningar på rymdverksamhet. Vi eftersträvar att ha en långsiktig strategi för vårt arbete och en blocköverskridande samsyn om prioriteringarna. Jag tror också vi är eniga om huvudlinjerna i de statliga satsningarna.

Rymdstrategin sätter nyttan för samhället i centrum. Svenska satsningar på rymdverksamhet ska dels baseras på det vetenskapliga intresset, dels på näringslivets möjligheter att delta i utveckling och leverans av instrument, styrsystem, satelliter, delar till bärarketer och avancerade rymdtjänster.

De satsningar som Mathias Sundin efterfrågar måste huvudsakligen göras i internationella samarbeten. Den största delen av de anslag som avsätts för rymdverksamhet finansierar svenskt deltagande i program som drivs av Europeiska rymdorganisationen Esa. Rymdstyrelsen som svensk expertmyndighet avgör vilka av Esas program som Sverige bör delta i. Ökningen av anslaget för rymdverksamhet under 2018 och 2019 möjliggör för större svenskt deltagande i dessa.

Anf. 9 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! Varför befinner sig mänskligheten i rymden? Varför tog vi oss ut i rymden? Varför bryr vi oss över huvudet om vad som händer där ute i universum och i vårt solsystem? Jag tror att den huvudsakliga anledningen är utforskning och vår obändiga nyfikenhet som vi har visat sedan vi tog plats på denna jord. Vi har tagit oss över oceaner och stäpper, och när dessa områden var utforskade tittade vi mot stjärnorna och började bege oss ut i vårt solsystem. Det var av utforskningsskäl och nyfikenhetsskäl som vi en gång satte foten på månen.

Detta tycker jag är den viktigaste anledningen till att vi har en rymdverksamhet i världen och i Sverige. Sedan ger denna utforskning en massa positiva bieffekter till vårt samhälle. Men det är inte på grund av positiva bieffekter som vi har en rymdverksamhet, utan vi har en rymdverksamhet eftersom vi vill utforska och lära oss förstå mer om den plats som vi finns i – universum. Denna utforskning tycker jag ska vara kärnan i en rymdstrategi.

Inom rymdområdet har vi nu en extra spännande tid, den mest spännande tiden sedan 1960-talet. Vi har ett skifte inom rymdområdet. På 1950- och 1960-talen behövde man vara en supermakt för att kunna ha någon större påverkan på rymdområdet. I dag börjar vi se superentreprenörer som driver rymdutvecklingen framåt. Men nästa steg, som vi redan är inne i, är att vanligt folk får en allt större påverkan på rymdverksamhet.

Man behöver inte vara miljardär eller miljonär längre, utan det börjar bli någonting för oss alla att kunna delta i.

Sverige som nation borde driva på dels den stora utvecklingen, just utforskningen av vårt solsystem, dels detta skifte från att det är bara supermakterna eller nationerna som kan göra det till att superentreprenörerna och vanligt folk kan bidra i detta. Sverige borde spela en roll i att bidra till denna utveckling och detta skifte. Vi bör göra det av lust, för att det är någonting som är viktigt och inspirerande, men också av ett långsiktigt ansvar för mänskligheten och för våra barn och barnbarn och kommande generationer och se till att vi lämnar efter oss en planet och en mänsklighet som kan finnas under en lång tid.

Det bästa med den rymdstrategi som regeringen har lagt fram är att den nu finns. Det finns flera bra delar i den. Den kanske allra bästa delen är att försvaret och säkerhetspolitiken nu finns med som en tydlig del, vilket har varit ett område som har saknats tidigare. Det är alldeles utmärkt. Det finns dock ett antal hål – svarta hål – i denna rymdstrategi, och jag tänkte beta av dem ett i taget.

Ett är astronauter. Ordet ”astronauter” finns inte ens med i rymdstrategin. Det är över tio år sedan Christer Fuglesang blev Sveriges första, och hittills tyvärr enda, astronaut. Det finns ingenting i strategin om att vi ska ha fler astronauter, och även om besluten ligger på Rymdstyrelsen baserar ju Rymdstyrelsen sina kommande beslut på Sveriges rymdstrategi. När det inte ens finns med i rymdstrategin finns det en risk att det blir en motsatt signal till rymdstyrelsen – att vi inte ska ha fler svenska astronauter via Esa eller andra internationella samarbeten.

Anf. 10 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack för ditt engagemang i dessa frågor, Mathias Sundin, och för dina mer detaljerade följdfrågor!

Politik är verkligen att vilja, och det är alldeles uppenbart att du vill någonting med svensk rymdpolitik, Mathias Sundin. Men politik är också att välja, och den här regeringen har satt tre områden allra främst under den här mandatperioden. Det handlar om jobb, det handlar om skola och det handlar om klimat. Det är också det som genomsyrar den här rymdstrategin. Som den första feministiska regeringen har vi även ett jämställdhetsperspektiv, som också återfinns i rymdstrategin. Det är därför jag tycker att det var så viktigt att det vi valde att fokusera på var att utveckla de möjligheter som redan i dag finns.

Det är precis som Mathias Sundin säger: Rymdverksamheten genomgår en otrolig omvandling nu. Det finns mer möjligheter för kommersiella rymdverksamheter, och det finns till exempel helt ny teknik, som möjligheten att skicka upp små satelliter i omloppsbanan för att förstärka och förbättra jordobservationen. Sverige deltar redan engagerat i detta, och den största delen av Rymdstyrelsens budget går faktiskt till Esas gemensamma program. Där ingår också ett astronautprogram, som Esa ansvarar för, och jag ser gärna att de rekryterar fler svenskar till programmen framöver.

Att detta inte är en del av strategin beror väl mer på att vi just har valt att fokusera på de andra delarna: fler jobb, högre teknisk utveckling och det som är intressant för forskningen och vetenskapen i Sverige – och där vi kan använda de styrkor vi har. Det handlar också om att ta oss an den största utmaningen, som jag ser det, och den rör faktiskt vår egen planet.

Det är klimatutmaningen. Innan det är dags att bemanna rymdfärder till Mars eller till och med kolonisera Mars tycker jag nämligen att vi behöver använda rymdverksamheten för att förbättra villkoren på vår egen planet.

Därför har klimatarbetet fått en väldigt stor plats i den svenska rymdstrategin. Genom jordobservationer kan vi nämligen få möjlighet att utforska det vi faktiskt inte riktigt har klarat av hittills, det vill säga följa de klimatförändringar som nu sker i alltmer dramatisk takt. Det handlar om att se hur plasterna i våra stora världshav, vilket har blivit ett hot, rör sig och vad vi kan göra åt detta. Med det ser jag också att vi behöver bli bättre på att använda de data som nu genereras i stora mängder både från stora satellitprogram och, i framtiden, från mindre satelliter i omloppsbanan.

Därför ser jag detta som absolut prioriterat, och när jag ska välja är det just områdena jobb, skola och klimat som vi fokuserar på i rymdverksamheten. Att öka anslaget för att sätta folk på Mars ligger inte i regeringens intresse just för tillfället.

Anf. 11 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! När det gäller astronauter är det ett positivt besked, i alla fall muntligt här, att regeringen inte har något emot att Rymdstyrelsen dirigerar mer pengar till just astronautprogrammet. Det finns nämligen en mycket stark koppling mellan hur mycket pengar som går till ett program och hur många astronauter man får skjuta upp, i alla fall via Esa. Vad gäller jämställdhetsperspektivet har vi ju haft en svensk man i rymden men än så länge ingen svensk kvinna.

När det gäller detta med att fokusera på jorden först tycker jag att man tänker fel. Vi ser en enorm nytta för jorden med vår rymdverksamhet, men det är inte det som är huvudsyftet utan just de positiva bieffekter som kommer ut av detta. Solceller utvecklades till exempel i rymdverksamheten för att man skulle kunna ha saker uppe i rymden och ändå ha en energikälla till dem. Vi har nu enorm nytta av solceller på jorden, men det var inte därför man gjorde dem. Man skickade inte upp någonting för att satsa på jorden och få fram solceller, utan det blev en positiv bieffekt som nu kan ha en otrolig påverkan på vår planet.

Det är samma sak med satelliter; från början togs de inte fram och skickades upp för att man skulle få bra klimatdata, men det är det vi kan få från dem nu. Det är därför vi ska sikta utåt och utforska. De grejer vi behöver uppfinna för att utforska solsystemet kommer vi att ha enorm nytta av på jorden, och det kommer att vara saker som vi inte har en aning om i dag som kommer att få denna positiva effekt. Det är därför det är viktigt att inte ha ett för snävt perspektiv på rymdverksamheten.

Det andra svarta hålet gäller privat bemannad rymdfart. Det behöver ju inte bara vara astronauter som går upp via Esa, Nasa eller annat, utan vi börjar nu se en privat rymdindustri växa fram. Vi såg det stora genombrottet 2004, när Ansari X Prize utdelades och Spaceship One blev den första privata rymdflygningen. Den köptes sedan av Richard Branson och blev Virgin Galactic, som nu ligger nära att ha de första turisterna.

Vi ser även andra företag, som Blue Origin, som kommer att satsa på detta. Det gäller bland annat det vi kallar turister, men det kommer också att vara mycket forskare och andra som åker upp. I början kommer det naturligtvis att vara jättedyrt att köpa en biljett till detta, men det blir – som mycket annat – billigare när det används. Jag träffade för några veckor

sedan en representant för just Blue Origin, som har sin huvudsakliga bas i Texas, och frågade om det över huvud taget finns någon möjlighet att de skulle vara i någon annan del av världen. De sa: Absolut, det är vi mycket intresserade av!

Varför skulle de inte kunna vara i Sverige? Men då behöver det vara mycket tydligare. Man kanske inte ska kalla det här området ett svart hål i rymdstrategin, men det är ett grått hål. Det är nämligen väldigt luddiga skrivningar om detta. Det finns skrivningar om privat bemannad rymdfart och investeringar i dessa, och det är bra. Men när det sedan kommer till slutklämmen hur det ska utredas och så vidare är det många ord som "om" och "kanske". Här borde vi vara mycket tydligare, inte minst som signal till dessa bolag.

Ett annat projekt som pågår inom Esa och som Esas ledning driver gäller en europeisk månbas. Ska vi ha en närvaro i solsystemet kommer månen naturligtvis att vara en central punkt för det. Detta är ju någonting som bestäms på ministermötena, så regeringen måste rimligen ha en åsikt om detta och inte bara hänskjuta det till Rymdstyrelsen, även om deras underlag naturligtvis är väldigt viktigt. När vi satte våra första fotavtryck på månen blev månen symbolen för vad mänskligheten kan uppnå. Nu har den snarare blivit symbolen för låga ambitioner inom rymdområdet – ingen människa har varit på månen sedan 1972. Det måste vi ändra på, och det kan Europa bidra till.

Anf. 12 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack för de ytterligare frågorna, Mathias Sundin!

Jag tänkte att jag skulle börja lite i det här med rymdturism eller bemannad rymdfart. Det var någonting som den förra regeringen jobbade med men som vi har valt att lägga åt sidan. Anledningen till att vi har gjort det är att det inte finns någon konkret förfrågan om detta. Att staten skulle ta initiativ och börja förbereda och bygga infrastruktur för att klara det känns, återigen, som fel prioritering när vi har möjligheten att utveckla Esrange. Det är det vägval den här regeringen har gjort.

Vi tycker att det var betydligt mer intressant att gå vidare med den rymdbas vi har och den teknikutveckling vi skulle kunna möjliggöra där, till exempel genom att utveckla testbäddar och kanske framtida uppskjutningskapacitet för småsatelliter. Det har vi också utrett för det här ändamålet, och det finns skrivningar om det.

Om det skulle komma privata intressenter som är beredda att stå för hela kostnaden själva, utan att staten behöver göra tunga investeringar, är det självklart att vi välkomnar detta. Det kommer då att bli en dialog med dessa om hur detta ska möjliggöras, och moderniseringen av rymdlagen är då helt avgörande. I dag finns det nämligen inget lagstöd för vare sig småsatelliter på kommersiell grund eller privata bemannade rymdfärder från svensk mark.

Jag tycker att de länder som nu jobbar med detta gör det på ett väldigt bra och ändamålsenligt sätt. De har också större budgetar än vad svensk rymdverksamhet har, så jag tycker att det finns en anledning till att Sverige som land ska göra dessa väldigt strikta prioriteringar.

Med det sagt vill jag ändå att vårt engagemang i de internationella samarbetena fortsätter, inte minst det kunskapsutbyte som vi har mellan myndigheter och på politisk nivå. Det gäller inte minst frågan om en europeisk månbas, som Esa har fört upp på dagordningen men där det ännu inte finns något avgörande om huruvida detta ska vara en prioritering inom Esa.

Om detta skulle vara någonting som Esa väljer att prioritera måste denna regering eller en framtida regering ta ställning till vad man tycker om svenskt deltagande i ett sådant projekt, för precis som Mathias Sundin säger är detta någonting som avgörs på ministernivå och inte bara på myndighetsnivå. Men – än en gång – det skulle kräva höjda anslag till Rymdstyrelsen och till rymdorganet Esa.

Jag vet att det finns svensk industri som tycker att det är viktigare att vi deltar på en högre nivå till exempel när det gäller de stora satellitprogrammen, där de har ett intresse för sin tekniska leverans till dem.

Detta kan som sagt vara en framtida fråga, men vi bedömer i dag att det inte är en aktuell fråga mer än att vi följer den noga inom ramen för Esa.

Jag håller som sagt helt med om att mycket av det som vi i dag använder för vardagliga applikationer är sådant som har kommit från utforskningen av rymden. Men detta kommer också när vi gör nyttiga saker för jorden genom de stora satellitprogrammen, genom uppskjutningarna och genom att delta i de internationella samarbetena.

Anf. 13 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! Vad gäller privat bemannad rymdfart är det som behövs en uppdatering av rymdlagen, precis som Helene Hellmark Knutsson säger. Detta kan, eller bör, man göra innan det kommer en konkret förfrågan, för just uppdateringen av den möjliggör ju för en förfrågan att komma in.

Samma sak gäller ett annat svart hål, lagstiftning om asteroidbrytning, där USA och Luxemburg har gått före. Att bryta mineraler på asteroider är någonting som har varit science fiction och synts i ett antal filmer men som nu så smått börjar bli verklighet.

Att uppdatera lagstiftningen är någonting som inte kostar en massa pengar – det är ju det som är den stora fördelen – men som kan leda till väldigt stora framtida investeringar. Det möjliggör i alla fall detta.

Så till sist svart hål nummer fem: en svensk på Mars.

Jag har själv tagit fram och jobbat med Liberalernas rymdpolitik, och inom hela rymdområdet är Mars nästa stora utforskning av solsystemet. En självförsörjande koloni på Mars skulle vara det största steg som mänskligheten hittills har tagit. Det blir plötsligt en ras som bor inte bara på en planet utan på flera planeter.

Det är i sig otroligt inspirerande; att vakna en måndagsmorgon och tänka att det är detta som pågår gör ju att man skuttar upp ur sängen. Men vi har också ett ansvar mot kommande generation att jobba för mänsklighetens långsiktiga överlevnad.

Sverige kan naturligtvis inte ha ett eget rymdprogram och bygga en egen raket och köra iväg folk till Mars, men vi kan spela en roll i detta utan stora, ökade resurser. Det kan i stället ske genom att resurser flyttas till exempel inom Esa, bort från Arianeprogrammet. Jag tycker att Sverige ska vara en del på Mars.

Anf. 14 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack återigen, Mathias Sundin, för denna engagerade och kunniga debatt! Jag måste säga att det i alla fall inte finns några svarta hål i din kunskap om rymdfrågorna, och detta gör det alltid extra intressant och utmanande att debattera dessa frågor.

Jag tror att vi ska vara ärliga och säga att regeringen och Liberalerna har lite olika prioriteringar när det gäller rymdstrategin. När det gäller uppdateringen av lagstiftningen är vi dock överens; jag vill verkligen se till att detta händer för att vi ska ha en modern lagstiftning. Denna har som sagt några år på nacken – jag tror att den antogs 1982 – och mycket har hänt sedan dess.

Sverige ska vara en ledande rymdnation, precis som vi har varit under 50 års tid. Detta är väldigt okänt – inte för dig, Mathias Sundin, men för många – men vi har en fantastisk rymdindustri och forskning och ett fantastiskt kunnande, inte minst på vår egen rymdbas Esrange, som vi kan använda otroligt mycket mer.

När det gäller att sätta en svensk på Mars vet jag att det är detta som verkligen stretchar tanken och tekniken, och jag har ingenting emot att i framtiden ingå i ett sådant samarbete när det eventuellt tar form.

Här ska jag dock åter säga att även Esa måste prioritera. De måste välja om de vill kolonisera Mars eller om en europeisk månbas känns viktigare, och där är vi inte riktigt än. Sverige ska dock som sagt vara aktivt i dessa diskussioner.

Det är, återigen, ett spännande mål, men det är också dyrt och långsiktigt. Jag tycker att det viktiga är att vi nu får Sveriges allra första rymdstrategi och att vi utifrån detta stärker svensk rymdverksamhet till nytta för jorden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:580 om kunskaps- och kompetensförsörjning

Anf. 15 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Hans Rothenberg har frågat mig hur jag avser att möta näringslivets behov av att få tag på nödvändig kompetens och tillåta de företag som vill växa att faktiskt också kunna växa.

Kompetensförsörjningen är näringslivets absolut största tillväxthinder. Oavsett bransch eller var i landet jag pratar med företag är det just denna fråga som de i första hand tar upp.

På lång sikt är det reguljära utbildningssystemet avgörande för en god kompetensförsörjning, och därför har regeringen genomfört ett kunskapslyft som fullt utbyggt omfattar närmare 100 000 nya utbildningsplatser 2021. Särskilt fokus har lagts på att bygga ut utbildningar mot yrken där en långsiktig brist har kunnat konstateras, bland annat ingenjörer och lärare. Kunskapslyftet inkluderar också en kraftig expansion av yrkeshögskolan, från knappt 30 000 årsplatser 2017 till 44 000 platser år 2022.

Den snabba tekniska utvecklingen innebär nu att allt fler redan yrkesverksamma kommer att behöva läsa upp och läsa till för att kunna ta de nya jobb som växer fram. Därför ska också den sittande Styr- och resursutredningen lämna förslag på hur styrningen bör utvecklas för att säkerställa att högskolorna bättre ska kunna tillgodose detta utbildningsbehov. Utredningens förslag kommer i december i år, men regeringen har redan gett Vinnova i uppdrag att tillsammans med universitet och högskolor stärka kompetensförsörjningen och det livslånga lärandet.

Alldeles nyligen beslutade regeringen också om 40 miljoner kronor för att stärka utbildningsutbudet inom artificiell intelligens.

Avslutningsvis är det också avgörande för Sveriges konkurrenskraft att vi är ett attraktivt land att flytta till för att jobba eller studera. Därför är det glädjande att Sverige är ett av världens mest konkurrenskraftiga och innovativa länder samt att vi har ett mycket högt internationellt anseende. Vi toppar gång på gång rankingar i fråga om livskvalitet, trygghet och jämställdhet, vilket inte minst bidrar till kvinnors möjlighet att göra karriär.

När det gäller villkoren för arbetskraftsinvandring anser regeringen att varken enskilda arbetstagare eller arbetsgivare ska drabbas orimligt hårt om arbetsgivaren har begått ett mindre misstag. Utöver regeringens många åtgärder för att komma till rätta med problemet har vi nu nya vägledande domar från Migrationsöverdomstolen som ligger i linje med vad regeringen vill åstadkomma och som väsentligt förändrar den tidigare strikta tillämpningen av lagen.

Anf. 16 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag uppskattar detta. Riksdagen hade sin avslutning i onsdags, trodde man. Men riksdagen verkar året runt, och det är en viktig fråga för demokratin att vi kan debattera frågor när det behövs.

Jag uppskattar att näringsministern tar sig tid att svara på de interpellationer som jag och några kollegor har ställt. Det är inte alla ministrar som har gjort det, och det får man i så fall hantera i särskild ordning.

Vi går in mot slutet av mandatperioden, och det börjar bli dags att göra lite bokslut på ett antal frågor. Det är frågor som vi har debatterat här under fyra år men som är värda att fortsätta att behålla ljuset på.

En av frågorna är kunskaps- och kompetensförsörjningen. Det är en av de absolut viktigaste frågorna för näringslivet. För att möta behoven finns inte all nödvändig kompetens i Sverige, utan många företag behöver rekrytera människor även från andra länder. Det illustreras väl av it- och telekomföretagen, som menar att Sverige inom fem år kommer att sakna 70 000 it-specialister.

Statistik från Tillväxtverket visar att sju av tio företag i Sverige vill växa men hindras på grund av kompetensbrist. Denna bild bekräftas även av Arbetsförmedlingen, som pekar på en alltmer utbrett brist på kvalificerad arbetskraft. Enligt Världsbankens Global Competitiveness Report är det svenska företagsklimatet ett av de bästa, men just när det gäller förmågan att attrahera och behålla talanger ligger Sverige sämre till.

Det är inte bara jag som har tittat tillbaka på de fyra åren och vad regeringens politik har inneburit. Det har även två organisationer, som jag tänker återkomma till i dagens debatter, gjort.

En av dem är Svenskt Näringsliv, som i mångas ögon representerar de stora bolagen och de stora kapitalistiska representanterna, men som i grunden huvudsakligen består av småföretag. Svenskt Näringsliv menar att den höga kunskapsnivån hos arbetstagarna under lång tid har inneburit en stark konkurrensfördel för Sverige. Men på senare tid har det blivit allt tydligare att vi inte kan ta kunskapssamhället för givet. Larmrapporter från skolan visar bland annat på långsiktigt fallande kunskaper i matematik.

De menar också att regeringen har försämrat reglerna för att räkna upp brytpunkten för statlig skatt, vilket innebär att allt fler inkomsttagare under mandatperioden har kommit att betala statlig skatt. I kunskapsintensiv verksamhet innebär denna utveckling ett allvarligt hinder för företagens kompetensförsörjning, inte minst vid utlandsrekrytering. Det minskar också vår mest kvalificerade arbetskrafts arbetsutbud.

Marginalskatten i Sverige, som redan innan regeringen tillträdde var världens högsta, har under de gångna fyra åren fortsatt att höjas. Det beror bland annat att jobbskatteavdraget försämrats via så kallad avtrappning.

Den andra organisationen heter Företagarna. De menar i sin kritik att kostnaden för att anställa är betungande för företagare oberoende av företagets storlek. När det råder stor efterfrågan på arbetskraft och när kostnaderna för att anställa är höga utgör det hinder för företagens kompetensförsörjning.

Det finns mycket kritik som organisationer och andra, till exempel partier, representerade av mitt parti Moderaterna, kan rikta mot regeringen.

Jag tackar för svaret, men jag måste ändå ställa frågan: Finns det någonting i den kritik som Svenskt Näringsliv och Företagarna riktar mot kompetensförsörjningen som ministern tar till sig och är beredd att göra någonting åt på tre månader?

Anf. 17 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Tack för interpellationen! Detta är på pricken svenskt ekonomis största tillväxthinder om vi inte fortsätter att jobba strategiskt med utbildnings- och kompetensfrågor. Jag vill säga att det är prioriterat för mig även som näringsminister att vara aktiv just i de här frågorna och att inte bara begränsa mig till mina egna utgiftsområden i statsbudgeten. Detta är den fråga som jag diskuterar oftast med företagare runt om i Sverige.

Då måste man ha både ett långsiktigt och ett kortsiktigt perspektiv. När det gäller det långsiktiga perspektivet blir det ändå lite märkligt när Moderaterna på något sätt ska diskutera problemen i svensk skola. Då blir det brytpunkten för statlig inkomstskatt som blir svaret på detta. Det är inte där problemet ligger; problemet ligger i att vi har en svensk skola som underpresterar.

Vi har sett en viss vändning i kunskapsresultaten nu i alla de internationella mätningarna. Men vi är långt ifrån nöjda, och vi är inte säkra på att detta verkligen är en långsiktigt hållbar trend även om det ser mer positivt ut nu. Men då måste vi orka politiskt att prioritera långsiktiga investeringar i svensk skola som handlar om insatser i de skolor som har tuffast utmaningar. Det är också insatser som har gett kommuner och

landsting helt nya möjligheter att jobba med löneutvecklingen och villkoren för lärarna och som gör att lärargruppen är en av de grupper på svensk arbetsmarknad som nu ser de största löneökningarna.

Vi jobbar med att avlasta lärarna i klassrummet med olika lärarassistentinsatser, digitalisering av nationella prov och annat som gör att lärarna kan fokusera på insatserna i klassrummet. Det är det absolut viktigaste vi kan göra för Sverige som kunskapsnation.

Där blir mitt svar något annorlunda än Moderaternas. I er senaste budget är det väl över 30 miljarder kronor ni har föreslagit i skattesänkningar. Att tro att man kan genomföra så stora skattesänkningar utan att det på något sätt går ut över välfärdens långsiktiga finansiering eller kommunernas möjligheter är inte rimligt. Ni drar också ned på statsbidragen till kommuner och landsting med flera miljarder. Det påverkar långsiktigt förutsättningarna för detta.

Låt mig gå över till den andra frågan, som handlar om vad vi kan göra på lite mer kort sikt. Då handlar det om att försöka ändra också utbildningsutbudet. Jag tror att det snabbaste sättet att möta kompetensbristen på kort och medellång sikt är yrkeshögskolan. Där har vi verkligen lyssnat på näringslivet. När jag har träffat organisationer och företrädare för näringslivet har de sagt: Bygg ut YH! Nio av tio får jobb efteråt, och det fyller glappet bestående av kompetensbrist som är svårt att fylla på arbetsmarknaden i stort. Detta är ofta ett- eller tvååriga utbildningar som leder rakt in i jobb men som också lyfter företagen till en ny kompetensnivå. Nu gör vi den största utbyggnaden av YH sedan den bildades, och jag tror att det är strategiskt rätt att göra det.

Det andra som vi har haft problem med under mandatperioden är migrationen eller arbetskraftsinvandringsfrågan, som har ställt till det. Det första som hände var att Migrationsverket fick väldigt mycket att göra med migrationsfrågorna i största allmänhet. Handläggningstiderna blev för långa.

Det andra är att vi har domslutstolkningar som har lett till en helt orimlig situation där människor har utvisats från Sverige för bagatellartade problem med något som deras tidigare arbetsgivare har gjort.

Jag uppfattar att det finns en stor politisk enighet om att göra någonting åt detta. Men vi lyssnar också just nu på företagsorganisationerna, som säger: Nu börjar rätt beslut att komma från domstolarna. Ändra inte lagstiftningen om denna praxis nu värker ut, utan koncentrera er på att se till att korta handläggningstiderna!

Migrationsverket gör detta, men de har också fått i uppdrag att jobba hårdare med certifiering. Certifieringssystemet jackar i, och där är handläggningstiderna mycket kortare. Detta är alltså en viktig fråga, men långsiktigt måste vi också klara vår egen kompetensförsörjning i Sverige.

Anf. 18 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack för svaret! Nu ska jag tillstå en sak: Regeringen har inte gjort allting dåligt på fyra år. Yrkeshögskolorna är en av de bra sakerna.

Men det är trots allt så att man måste vara kritisk i alla lägen, och man måste sätta fingret på det som inte fungerar. Jag har själv varit ute och talat med många företagare, både stora och små. När det gäller arbetskraftsinvandringen finns det några saker som spelar extremt stor roll om man ska

kunna vara attraktiv som land och som arbetsgivare och rekrytera arbetskraft utifrån.

Det gäller några saker som berör de enskilda individerna. Det är inkomstskatten rent generellt sett. Att flytta till ett land med hög inkomstskatt är inte attraktivt, och därför kommer jag och mina kollegor i Moderaterna att fortsätta att tala om skatt och inkomstskatt som en viktig faktor för att säkra kompetensförsörjningen i Sverige.

Det handlar också om möjligheterna till expertskatt. Det finns vissa talanger om vilka Sverige med 10 miljoner invånare konkurrerar på en planet med 7 miljarder invånare. Vi måste kunna ha vissa redskap som gör att det är speciellt attraktivt för vissa talanger, viss kompetens och vissa experter att flytta till Sverige.

Det måste också finnas personaloptioner, det vill säga möjligheter att ta ut avans i en framtid på ett arbete som man i dag inte kan få tillräckligt mycket betalt för.

För bolagen och för företagen spelar det roll med bolagsskatten. Alliansregeringen sänkte bolagsskatten med ungefär 4 procentenheter förra perioden. Regeringen har nu aviserat en mindre sänkning. Den kan vi diskutera i ett separat sammanhang, och jag vill hävda att det är bra att man sänker bolagsskatten. Men om man ska sänka den ska man ta i ordentligt så att det inte blir en fis i rymden, för att appellera till den tidigare debatten. Jag är rädd att 2 procentenheter inte kommer att göra vare sig till eller från.

Det är också viktigt att ha ägarskiftesregler som fungerar. Men för individer handlar det också om att kunna ha tillgång till ett varierat utbud av bostäder. Människor som kanske landar i Sverige under ett begränsat antal år vill inte investera 5–7 miljoner kronor i ett eget boende, utan man måste ha bostäder som fungerar i det här sammanhanget. Det är också viktigt att ha möjlighet till anhörigjobb, men det som de flesta säger är absolut viktigast är tillgången till högkvalitativa internationella skolor. Då talar vi inte om att skolan ska vara bäst i stan eller bäst i Sverige, utan den ska vara bäst i världen. De människor som svenska företag och universitet vill få hit har ofta två, tre, fyra eller fem anbud att välja och vraka bland. Då spelar det roll vad det är för inkomstskatt i det land man flyttar till, om de anhöriga kan få möjlighet att vara verksamma inom sitt yrkesområde och vad barnen går i för skola.

I de här sammanhangen kommer jag tillbaka till att vi är inne på det som ofta är generella näringsvillkor, nämligen att se till att hålla bolagsskatt och inkomstskatter på en internationellt konkurrenskraftig nivå. Det handlar också om att sänka kostnaden för att anställa. Som ministern nämnde om migrationen och handläggare har det varit en hel del konstiga beslut. Det är bra att det börjar gå i en annan riktning nu, men jag vill fråga ministern: Hur säkrar detta att enskilda handläggare inte agerar efter eget gottfinnande? Det finns ett stort utrymme för enskilda tjänstemän att göra egna tolkningar.

Anf. 19 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Om man tittar på svenskt näringslivs attraktivitet just nu ser vi på investeringsnivåerna i Sverige att också internationella investeringar i stor utsträckning styrs till Sverige. Den svenska industrin gör de största investeringarna i vårt land på 80 år, sedan SCB började mäta detta.

Vi ser också att allt fler internationella experter eller personer som jobbar inom bristyrken söker sig till Sverige. Bara antalet civilingenjörer som söker sig till Sverige har fördubblats på senare år, och antalet it-specialister av olika slag är större i dag än 2014.

Vi ser alltså en positiv trend. Det människor söker sig till är bra jobb och spännande arbetsuppgifter men också ett samhälle som både är tryggt och erbjuder till exempel bra skolgång – men också en miljö där kanske både mannen och kvinnan kan göra karriär och ändå fullfölja sina drömmar i livet. Det samhällssystemet är viktigt att slå vakt om.

Jag skulle vilja säga att de problem vi har haft med enskilda ärenden som har behandlats väldigt konstigt har skadat bilden av Sverige. Det har blivit så att man utomlands undrar om det är möjligt att få arbetstillstånd i Sverige, trots att vi kanske aldrig har haft så många beviljade som nu. Under de första månaderna i år hade it-arkitekter en handläggning på i snitt 24 dagar första gången och en beviljandegrad på 96 procent. När det gäller förlängning är beviljandegraden 99 procent. Det visar att väldigt många de facto får stanna i Sverige därför att vi behöver dem och har brist på arbetskraft i de här områdena. Men bilden av Sverige har varit att det offentliga inte har skött sig och att det har blivit väldigt stökigt med regelverket. Det är någonting som jag tror att vi gemensamt har ett politiskt ansvar för att styra upp efter att det nya systemet trädde i kraft 2008.

När det gäller skolan och attraktiviteten långsiktigt i utbildningssystemet menar jag att vi inte är igenom skolans utmaningar än. Det krävs fortfarande kraftfulla investeringar i pengar i svensk skola för att öka både kvaliteten och likvärdigheten. Det är lärarna som måste stå i centrum för det arbete som regeringen i alla fall har bestämt sig för. Jag tror inte att det är möjligt att klara det med Moderaternas och hela Alliansens, inklusive SD:s, oerhört stora skattesänkingsagenda inför det här valet. Det blir inte tillräckligt mycket pengar kvar för att göra de här kvalitetssatsningarna, och det är jag rädd för.

När vi nu talar om kompetensförsörjning vill jag ändå passa på att fråga Hans Rothenberg om den stora elefanten i rummet när jag träffar näringslivet. Hur kunde ni svänga häromveckan när det gällde yrkesprogrammen? Den stora frågan för svenskt näringsliv är basala yrkesutbildningar som har sett ett minskande söktryck under lång tid. Vi uppfattade att vi var överens med Moderaterna om att vi skulle införa det förslag som Svenskt Näringsliv har lanserat, det vill säga att yrkesprogrammen har en allmän behörighet men varje individ har möjlighet att välja bort. Vi uppfattade att det fanns en stabil majoritet i kammaren för detta. När jag talar med branschorganisationer, oavsett sektor, säger alla att det var ett bra förslag. Det kommer att skada kompetensförsörjningen framöver att vi inte kan gå vidare med gymnasieförslaget.

Bostäder kanske vi kan återkomma till, men Moderaterna har ju lite att svara på när det gäller privatiseringen då man gjort om hyresrätter till bostadsrätter i massiv skala och när det gäller er nästan största besparing i budgeten, nämligen att ni har tagit bort stödet för att bygga just hyreslägenheter som vanligt folk har råd att bo i. Det är en felaktig prioritering, inte bara i det här konjunkturläget utan också när det gäller att försvara Sveriges attraktivitet för internationell arbetskraft.

Anf. 20 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Sverige har en väldigt hög inträdesålder på arbetsmarknaden. Den förklaras delvis av vår internationellt sett höga examensålder. En lägre examensålder skulle medföra betydande samhällsekonomiska vinster, och då behöver också någonting förändras i studiemedelssystemen. Tidig examen bör prioriteras genom ekonomiska incitament. Det här har jag motionerat om ett antal gånger i Sveriges riksdag. Det här är någonting som Svenskt Näringsliv också föreslår. Det här är grunden och de alexanderhugg som man behöver göra för att kunna få en kompetensförsörjning både av svensk arbetskraft och för att kunna attrahera utländsk arbetskraft. Vi behöver komma igång tidigare, och vi behöver stimulera folk att studera och lära sig bättre.

Jag tror att den delskillnad som ministern nämner här vad gäller yrkesprogrammen och den allmänna behörigheten inte är det som kommer att vara avgörande för huruvida svensk kompetensförsörjning står eller faller. Men det finns en oro hos många företag, och nu kommer jag tillbaka till det här med Migrationsverkets hantering av uppehållstillstånd inför arbetskraftsinvandring. Det finns fortfarande kvar, även om trenden går åt rätt håll, en stor oro hos företag som drar sig för att söka ny arbetskraft på den internationella marknaden. Det finns också en oro bland människor i andra länder för att söka sig till Sverige på grund av det här.

Så kommer vi tillbaka till det här med skattesänkningar. Ja, alliansregeringen var ganska bra på skattesänkningar. Vi var bättre på skattesänkningar än vad ni är, för ni har varit bäst i den andra klassen, nämligen skattehöjningar. De 30 miljarder som ministern nämner här som Moderaterna vill sänka skatten med är ungefär det som ni har höjt skatten med under den här mandatperioden för svenska företag och lagt på pålagor. Kan man göra det ena kan man göra det andra. Gör om och gör rätt!

Tack för den här debatten!

Anf. 21 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tror att kompetensfrågorna blir nästa mandatperiods stora politiska fråga. Det handlar inte bara om att fortsätta bygga ut utbildningssystemet, utan vår självbild är för positiv. Det är för få unga människor som studerar vidare efter gymnasiet på yrkeshögskola eller på universitet, och vi måste fortsätta ha en välutbildad befolkning i Sverige. Men vi kan inte bara titta på dem som kommer in på arbetsmarknaden, utan nästa mandatperiods stora fråga kommer att handla om hur vi kan se till att de som redan är yrkesverksamma kan vidareutbilda sig ännu bättre. Vi gör nu stora insatser från regeringens sida för att förbereda människor på arbetsmarknaden inför en förändring.

När det gäller skattesänkningar skiljer vi oss åt. Det är en av de stora frågorna inför valet. Jag tror att ni läser tiden fel. Jag tror att Moderaterna har hamnat snett om de tror att svenska folket just nu med de behov som finns i sjukvården, skolan och på en lång rad områden tycker att det viktigaste just nu är att införa massiva skattesänkningar. Jag tror att de flesta inser att det kommer att krävas mer insatser för skolan, inte minst när det gäller att stötta lärarna, för att alla barn ska få en riktigt bra start på sin utbildningsresa. Det är viktigare för oss än stora skattesänkningar framför

allt riktade till dem med högst inkomster. Det kommer vi säkert att debattera i valrörelsen, för valrörelsen kommer också att innebära en debatt och vara en folkomröstning om svensk välfärd.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:582 om ökat regelkrångel

Anf. 22 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Sofia Fölster har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att vända trenden med ökat regelkrångel för företagare.

Regeringen anser att förenkling utgör en central del i arbetet med att stärka företagens konkurrenskraft. Framgångsrika små och medelstora företag som växer och anställer är helt avgörande för att vi ska nå regeringens jobbmål. Regeringen bedriver därför en aktiv näringspolitik med fokus på insatser som förbättrar företags och företagares villkor, som ökar Sveriges attraktionskraft för investeringar och som stärker incitamenten att starta företag och låta dem växa.

Vissa regler som omger företag utgör viktiga spelregler på marknaden. Det är av stor vikt att regler utformas på ett ändamålsenligt sätt för att begränsa den administration som krävs. Även service, bemötande och korta handläggningstider är centrala för ett konkurrenskraftigt företagsklimat och för att nå ökad tillväxt och sysselsättning.

Genom allt fler och bättre digitala tjänster och processer förenklar vi för företagare i alla delar av landet. Det handlar om att göra uppgiftslämnande så smidigt som möjligt. Det ska vara lätt att göra rätt med minimum av tidsåtgång. Regeringen har bland annat gett Bolagsverket i uppdrag att införa en digital tjänst för inlämning av årsredovisningar. Det är en tjänst som blev tillgänglig för första gången i mars i år.

Som ett led i förenklingsarbetet har regeringen också aviserat att vi avser att avskaffa kravet på fysisk arkivering av kvitton i bokföringssyfte. I budgetpropositionen för innevarande år framför regeringen att vi överväger att se över bokföringsområdet ur ett digitaliseringsperspektiv.

Inom ramen för regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, tas nationella digitala tjänster fram för restaurangföretag. Målsättningen är att hälften av Sveriges restaurangföretagare ska kunna starta och driva företaget digitalt i år. Arbetet går under namnet Serverat, och på webbplatsen verksamt.se finns en guide och checklista som hjälper företagaren med vad som ska göras och vid vilken tidpunkt inför start av restaurang. Arbetet har nu breddats ytterligare för att ta fram digitala tjänster för företag i besöksnäringen.

Företagssajten verksamt.se fortsätter att utvecklas positivt, både vad gäller användning och omfattning av tjänster och vad gäller information. Nu rymmer information från över 50 olika myndigheter på webbplatsen, som under 2017 hade 2,6 miljoner användare. Det var en ökning med 15 procent jämfört med 2016. Genom budgetpropositionen för innevarande år tillförde regeringen ytterligare medel för verksamt.se och aviserade samtidigt om ytterligare medel framöver.

Tillväxtverket har ett regeringsuppdrag om att i nära samarbete med berörda statliga och kommunala myndigheter främja digital förnyelse genom att tillgängliggöra information och stötta berörda myndigheter att tillämpa principen digitalt först i företagens myndighetskontakter.

Regeringen har också beslutat om en förordning om digitalt inhämtande av uppgifter från företag. Syftet är att minska och förenkla uppgiftslämnandet från företag. Myndigheterna ska så långt möjligt använda uppgifter om företag som finns tillgängliga inom statsförvaltningen, så att företag inte behöver lämna samma uppgifter flera gånger. När det är lämpligt ska de 67 myndigheter som omfattas av förordningen samordna sina inhämtanden av uppgifter från företag, så att företagens uppgiftslämnande begränsas.

Att lämna in uppgifter till statliga myndigheter tar tid och upplevs ofta som irriterande när kraven kommer vid fel tidpunkt, är snarlika sådant som redan lämnats eller när företagaren inte förstår syftet med inhämtandet. Genom att vi förenklar företagens kontakter med myndigheter och minskar företagens uppgiftslämnande behöver de ägna mindre tid åt myndighetskontakter och kan i stället ägna mer tid åt att driva och utveckla sina företag.

Regeringen arbetar kontinuerligt med att följa upp handläggningstider inom ramen för den löpande myndighetsstyrningen. Utöver detta vidtas riktade åtgärder när problem med långa handläggningstider får omfattande konsekvenser. Exempel på det är Statskontorets översyn av Lantmäteriets handläggningsprocesser, kravet på en handlingsplan för kortare handläggningstider för arbetsstillstånd och det nyligen överlämnade förslaget om ett system med avgiftsreduktion för sökande när tidsfristen för handläggningsärenden om bygglov, förhandsbesked och startbesked överskrids.

Regler har tillkommit av olika skäl. Det kan handla om att säkerställa en hög skyddsnivå för konsumenter, hälsa, miljö och arbetstagare. Dessa regler kan då ha ett skyddsvärde, och i vissa fall väger detta skyddsvärde tyngre än att hålla kostnaderna låga. Regler som saknar skyddsvärde bör däremot ses över. Ett exempel på detta är avskaffande av krav på danstillstånd som utretts och nu kommer att remissbehandlas.

Då Sofia Fölster, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade förste vice talmannen överläggningen avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:586 om villkor för företagande

Anf. 23 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har frågat mig hur jag avser att förbättra de generella villkoren för Sveriges företagare på ett sådant sätt att det blir enklare och mer lönsamt att driva företag.

Regeringen arbetar målmedvetet med att förenkla för företag och bedriver en aktiv näringspolitik som syftar till att skapa bättre förutsättningar för fler, växande och exporterande företag i hela landet.

Det finns många olika mått på nyföretagande. Forskning i allmänhet och analyser från svenska data visar att när det finns extra goda möjligheter till anställning, i samband med en stark arbetsmarknadskonjunktur, minskar benägenheten att starta företag och försörja sig som företagare. Enligt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, som är statistikansvarig myndighet för nyföretagarstatistiken, har nyföretagandet legat på ungefär samma nivå de senaste sju åren. Det startas runt 70 000 nya företag varje år.

Regeringen har under hela mandatperioden fört en aktiv politik för att det ska skapas fler, växande och exporterande företag. Bland annat har regeringen sänkt bolagsskatten från 22 till 20,6 procent från den 1 januari 2019, vilket genomförs i två steg till 2021. Vidare har regeringen underlättat för enmansföretag att anställa genom det så kallade växa-stödet som ger företagen sänkt arbetsgivaravgift under högst tolv månader, från 31,42 procent till 10,21 procent. Vi har också infört mer förmånliga regler om personaloptioner och lättnader i beskattningen av dessa, så att små, unga och innovativa företag lättare kan rekrytera och behålla nyckelpersoner.

För att ännu fler ska våga ta steget att starta företag har vi ändrat i socialförsäkringsbalken, så att tiden för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst, SGI, för uppbyggnadsskedet förlängs från 24 till 36 månader. Den utökas även till dem som startar aktiebolag. Detta är en åtgärd som skapar ökad trygghet hos nya företagare.

En aktiv näringspolitik innebär även en nära dialog med näringslivet. Ett exempel på detta är de samtal som regeringen initierade mellan företrädare för större och mindre företag, för att de på frivillig väg skulle hitta ett alternativ till lagstiftning om betaltider och komma till rätta med långa betaltider som slår hårt mot underleverantörer genom försämrad likviditet. Detta initiativ har nu lett till att en kod för betaltider, som både stora och små företag ställer sig bakom, kunde lanseras den 13 juni. Regeringen har vidare föreslagit att företag med minst 500 anställda, enligt en ny lag, årligen ska redovisa uppgifter om avtalade betaltider, faktiska betaltider och försenade betalningar.

Lars Hjälmered lyfter i sin fråga fram vikten av att minska regelbördan. Det är ett centralt område i regeringens arbete med att stärka företagens konkurrenskraft. Genom allt fler och bättre digitala tjänster och processer förenklar vi för företagare i alla delar av landet. Med bra service och digitala tjänster är mängden regler inte ett lika stort problem. Det ska vara lätt att göra rätt med ett minimum av tidsåtgång.

Regeringen har bland annat gett Bolagsverket i uppdrag att införa en digital tjänst för inlämning av årsredovisningar. Det är en tjänst som blev tillgänglig för första gången i mars i år. Som ett led i förenklingsarbetet har regeringen också aviserat att den avser att avskaffa kravet på fysisk arkivering av kvitton i bokföringssyfte. I budgetpropositionen för innevarande år framför regeringen att den överväger att se över bokföringsområdet ur ett digitaliseringsperspektiv.

Samtidigt kan regler som omger företagandet utgöra viktiga spelregler på marknaden och därigenom ha ett skyddsvärde i sig, exempelvis nya regler mot penningtvätt och stärkt konsumentskydd på bolånemarknaden. Regeringens ambition är dock även fortsättningsvis att det ska vara enkelt att vara företagare i Sverige och att kostnaderna ska minska.

För att minska företagens exporttröskel lanserade vi 2015 en exportstrategi och tillförde ytterligare 800 miljoner 2015–2019 för att främja export, med fokus på små och medelstora företag. Som en följd av strategin har vi inte bara fler utlandskontor och har bildat regionala exportkontor runt hela Sverige. Vi har också skapat ett exportstöd i världsklass. Svensk export slår alla rekord. Varuexporten gick upp med 10 procent 2017, och för första gången någonsin ökar exporten från samtliga län i landet.

Effekterna av vår näringspolitik är tydliga. Framtidstron i svensk industri är den högsta på 20 år. År 2017 var enligt Lantbrukarnas Riksförbunds lönsamhetsbarometer det starkaste året för svenska småföretag sedan mätningarna startade 2012. Och sju av tio små och medelstora företag vill växa. Som en följd av vår politik har vi i dag 300 000 fler jobb, varav fler än 150 000 i näringslivet, än när vi tillträdde.

Vi avser att fortsätta på den inslagna linjen och genom ett systematiskt arbete bygga ett konkurrenskraftigt Sverige där fler ska kunna och vilja starta företag och få sina företag att växa.

Då Lars Hjälmared, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet och Sofia Fölster, som skulle ha tagit emot svaret i hans ställe, även hon anmält förhinder förklarade förste vice talmannen överläggningen avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:589 om villkor för företagare i välfärdssektorn

Anf. 24 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Hans Rothenberg har frågat mig hur jag med den föreslagna regleringen avser att undvika att laglydiga, duktiga och skötsamma företagare inom välfärdssektorn undviker att gå i konkurs samt bibehålla en valfrihet inom den svenska välfärden.

Jag kan konstatera att den ställda frågan rör förslagen i proposition 2017/18:159 *Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet*. Med hänvisning till att riksdagen nyligen röstade emot detta förslag är det min bedömning att det scenario som Hans Rothenberg beskriver inte längre är aktuellt.

Anf. 25 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Men så lätt ska du inte komma undan.

En anledning till att vi när det är sommar debatterar sådana här frågor här i riksdagen, som egentligen har stängts, är vikten av att tydliggöra skillnaden. Näringsministern och jag tycker inte illa om varandra, men nu ska vi puckla på varandra i 20 minuter.

Det här är en fråga där det skiljer väsentligt i synen på näringslivet och på näringspolitiken. Den proposition som regeringen lade fram fick inte genomslag i riksdagen. Det var ett av de sämre initiativ som regeringen

har tagit under mandatperioden. Det var förslaget om vinstbegränsning i välfärden.

Genom att ställa upp krav som öppnar för godtycklig tillämpning, rättsosäkerhet, missbruk och som ibland till och med motsäger varandra avsåg man att skapa en situation som gjorde det svårt för företag att driva verksamheten långsiktigt.

Svenska välfärdsföretag är duktiga. De är internationellt sett mycket framstående. Det finns ett internationellt intresse för svenskt välfärdsföretagande inom såväl förskola och skola som vård och äldreomsorg. Det här skulle kunna bli en intressant exportmarknad för svenska företag inom dessa områden.

Jag ställde en interpellation för tre år sedan ungefär på samma tema till ministern. Då lämnade han över den till sin kollega Ardalan Shekarabi. Det blev mer en diskussion kring vinster i välfärden än om det som jag egentligen ville diskutera: Hur ska företag som verkar inom välfärden kunna utveckla sin verksamhet både i landet och utomlands?

Den debatt som jag då hade med Ardalan Shekarabi var på många sätt kosmisk. Vi lyckades med konststycket att prata förbi varandra hela tiden. Nu är jag glad att originalministern är här som kan diskutera välfärdsföretagsamheten. Även om det här förslaget nu är ute ur världen kommer det säkert nya förslag.

Jag konstaterar att regeringen hittills inte har varit särskilt intresserad av att hjälpa, stötta och underlätta för de företag som verkar inom välfärdsområdet. Det har varit en allmänt ganska fientlig politik. Man har staplat hinder på vägen. Jag ställer frågan: Vad vill regeringen i stället göra för att utveckla den här typen av företagsamhet?

Om man nu tycker att detta med att begränsa vinster är en väldigt bra idé – men förslaget fick stryk här i kammaren – vad vill man då göra för att underlätta för företagen? Jag utgår ifrån att regeringen inte vill förstöra för den typen av företag.

Det kvittar hur många innovationsråd, industrikansler eller innovationskatapultur som man inrättar. Det behövs mer för att kompensera det motstånd som regeringen i övrigt riktar mot välfärdsföretag. Det här är, som sagt, en mycket intressant och möjlig tjänsteexportmarknad.

Jag skulle vilja höra ministern lägga ut texten om bortom detta med vinstbegränsning, vad man kan göra för att stimulera och underlätta för den här sortens företag. Det är många där ute i landet som undrar.

Anf. 26 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Hans Rothenberg påpekade att det här är en fråga som skiljer honom och regeringen. Han inbjöd till debatt, och jag kunde inte motstå frestelsen. Det här är en fråga som engagerar många i många partier och många medborgare. En majoritet håller faktiskt med regeringen om att skolor ska leverera kunskap och inte vinst.

Om man tittar på vem som är extrem i det här sammanhanget kan man göra en kort internationell utblick. Jag vet att ministern uppskattar utblickar, så jag vill gärna ha en sådan dialog.

I USA har de, som Hans Rothenberg kallar för duktiga företagare, klarat att driva friskolor för 80–85 procent av bidragen. I Norge får man 85 procent av bidragen och i Danmark får man 73 procent av bidragen. Där klarar man att ändå bedriva verksamhet utan vinst. I Nederländerna är

två tredjedelar av alla skolor friskolor utan vinst. I Finland är 2 procent friskolor utan vinst, i Danmark är det 15 procent utan vinst.

Varför klarar alla andra länder att driva dessa skolor mycket bra utan vinster? Det är det som jag undrar över. Det som skiljer är ju drivkraften och motiveringen bakom varför folk driver skolor. I vissa fall är det kyrkor, i andra fall stiftelser, i tredje fall är det kooperativ, i fjärde fall är det särskilda pedagogiker som man vill bedriva.

Det som kännetecknar friskolor i omvärlden är en vilja att lära ut, en vilja att bedriva utbildning, en vilja att skapa det absolut bästa för eleverna, inte för en själv. Jag tror att det finns många i Sverige som vill driva skolor på precis det sättet, och de kommer inte att hindras. I den mån som det fanns någon regel som hade hindrat dem hade ju regeringen förutsett det och medgett undantagsmöjligheter för sådana aktörer för att de skulle kunna bedriva långsiktig verksamhet.

Vad vi egentligen diskuterar här är inte om friskolor är bra eller inte. Vi diskuterar vilka drivkrafter som är bra eller inte. Regeringen lade fram ett förslag där man kunde fokusera på positiva drivkrafter för eleverna, nämligen verksamheten, kunskapen och utbildningen. Det är tråkigt att regeringens förslag inte gick igenom.

Jag kan ge Hans Rothenberg helt rätt i att frågan inte är död. Den kommer att komma tillbaka. Där har du alldeles rätt. Men du har fel när du tror att du behöver oroa dig för att det skulle leda till någonting dåligt.

Om man slipper att tänka på vinst varje gång som man får lite överskott i verksamheten kan det överskottet glädjande nog användas till en utflykt i stället för att leverera vinst. Man kan köpa in lite ny utrustning i stället för att leverera vinst. Man slipper att ta konflikten med sin arbetsgivare om lojaliteten när man har varit effektiv och lyckats skapa extra resurser. Ska lojaliteten vara bästa möjliga utbildning för barnen eller att leverera den vinst som ägaren gärna vill ha ut? Det är att fokusera verksamheten på rätt saker.

Min fråga till ministern är: Vad gör ministern för bedömning av de internationella lärdomar som vi kan dra av hur andra länder har organiserat sitt skolväsen? Frågan är om vi inte kan importera lite idéer från andra länder om hur man bedriver verksamhet.

Anf. 27 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Tack också för debatten om en väldigt viktig fråga!

Jag tror att detta blir en av frågorna som kommer att präglva valrörelsen. Svenska folket – även bland de borgerliga partierna – är av uppfattningen att det inte är vilken typ av verksamhet som helst om man driver en skola eller ett äldreboende. Det finns andra mer långsiktiga krav på verksamheten om man är en privat utförare i välfärdssamhället där skattebetalarna egentligen betalar alla intäkter till verksamheten.

Den internationella dimensionen är väldigt intressant, särskilt på skolområdet. Jag känner inte till något annat skolsystem i någon form av organiserad värld som har gått så långt som man har gjort i Sverige. Här har vi kombinerat en fullt ut offentligt finansierad skolpeng med obegränsade möjligheter att ta ut vinst och en i det närmaste fri etableringsrätt för nya aktörer. Jag känner inte till något annat land som har ett liknande system.

Utmaningen blir nu att försöka föra en sansad och realistisk diskussion. Svensk skola har faktiskt stora problem i dag. Våra skattepengar, som vi avsätter till denna verksamhet, ska gå till elever, lärare och rektorer så att vi kan utveckla bra skolverksamhet för alla barn och ungdomar i vårt land. Det är vårt politiska uppdrag.

Vi har gjort stora satsningar på välfärdsområdet under den här mandatperioden. Jag tror inte att alla är medvetna om det, men 100 000 fler människor jobbar i dag i den offentliga sektorn jämfört med för fyra år sedan. Det är 100 000 fler människor som jobbar inom äldreomsorgen, skolan och förskolan. Det är människor som har tid och möjlighet att hjälpa elever eller äldre som har problem eller behöver extra stöd och hjälp. Det är fråga om resurser men också om styrning.

En annan fråga handlar om huruvida alla privata företag inom välfärdsområdet är dåliga. Nej, absolut inte. Det finns många privata aktörer som har som idé att de vill återinvestera mycket av verksamheten. Det har tidigare kanske drivits i stiftelseform, och nu känner de att de har en idé om hur de pedagogiskt ska utveckla sin verksamhet enligt läroplan och skollag för att ge lärarna och eleverna bättre förutsättningar att komma vidare. Det finns också andra privata företag som inser att man inte kan kvittera ut hur stora vinster som helst eftersom det handlar om offentligt finansierad verksamhet och att de står till samhällets förfogande för att bedriva utbildning.

Jag tycker att detta är en viktig fråga. Vi har gjort väldigt mycket under mandatperioden som inte bara handlar om det förslag som de borgerliga och Sverigedemokraterna nyligen röstade ned och som gick ut på att sätta ett tak på hur stora vinster man egentligen får ta ut inom vissa av dessa verksamheter. Vi stärker meddelarskyddet för personalen i privat driven verksamhet. Det är jätteviktigt. Även de som jobbar inom privat verksamhet ska kunna berätta om oegentligheter eller problem, vilket är en rätt som alla offentliganställda har i dag.

Vi har vidare lagt förslag om en tydligare ägar- och ledningsprövning så att de som ska starta en verksamhet går igenom en ordentlig prövning som visar att de är lämpliga och kan verksamheten tillräckligt bra. Det ska finnas något slags arbete kring detta.

Vi gör också mycket på resurssidan genom att försöka rikta resurser till de skolor och områden som har störst behov så att det inte blir samma peng till alla. Det leder i förlängningen annars till ökad orättvisa.

Detta är en viktig fråga för Sverige. Men jag tror inte att de privata företag som ändå finns här och som finns inom välfärdsområdet är betjänta av att svensk välfärd håller dålig kvalitet. Varför skulle någon då vilja ta del av deras erfarenheter? Det viktigaste för oss i Sverige är att vända kvaliteten och se till att alla barn och ungdomar får gå i en riktigt bra skola och att de äldre har en riktigt bra vård och omsorg som de kan lita på.

Anf. 28 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! När vi talar om dessa frågor blir det väldigt känsligt. De rödgröna tar alltid fram skolan som exempel. Men jag har ställt en ganska brett riktad interpellation om välfärdsföretagandet. Det handlar om skola men också om barnomsorg, äldreomsorg och vård i livets mitt. Välfärden är mycket mer än bara skolan.

Det är många som bedriver verksamhet inom detta område. De gör det just av anledningen att det är något de kan, det är något de har erfarenhet av och det är något de ser att de kan göra bättre än vad som görs i den ordinarie, offentliga verksamheten. Precis som alla entreprenörer ser de något som inte andra ser och vill något som andra inte har kommit på att man kan göra. Därför är det så viktigt att människor som arbetar inom denna stora sektor och som i dag har väldigt få alternativ att arbeta och verka inom – de flesta är offentligt styrda – får möjlighet att göra skillnad.

Det handlar om att man på förskolan ska kunna kompetensutveckla sin personal. Man ska kunna höja lönerna för personalen och föra individuella lönesamtal. Det handlar också om att kunna skaffa ny utrustning till äldreomsorgen. Man ska kunna utveckla verksamheten genom kompetensutveckling. Det handlar om utbildning och om att avsätta resurser för det.

Det här är inte ondskefulla människor som har girigheten för ögonen, utan det är människor som är entreprenörer, som vill någonting och som vill vara med och utveckla ett område. Det borde vara självklart att man ser sådant entreprenörskap som lika värdefullt som den som gör en innovation eller en uppfinning, startar en fabrik, gör en exportsuccé eller skapar en ny app som genererar arbetstillfällen och förhoppningsvis även skattepengar till Sverige.

Att det nu finns 100 000 fler människor i offentlig sektor är inte det samma som att det finns mer välfärd. Jag tycker att ministern har en felsyn när han alltid jämför offentlig anställning och offentliga resurser med mer välfärd. Den behöver inte utföras av offentliga aktörer. Välfärden kan utföras av många händer och av många varianter av händer.

Det handlar inte om att göra hur stora vinster som helst. Är man smart som entreprenör och företagare vet man också att det viktigaste man kan investera i är den egna personalen, framför allt när det handlar om tjänsteföretag. Det är personalen som levererar nytta till kunder och vårdtagare, som ska ha den omsorg som sig bör.

Det vore intressant om ministern i stället talar om hur regeringen vill göra för företagarna och entreprenörerna inom detta område. Jag respekterar att Mikael Damberg har uppfattningen att man inte ska tjäna för mycket pengar på detta. Jag delar den inte, men jag respekterar den. Men då måste man balansera detta och göra mer för att stimulera och göra det nyttigt och framgångsrikt för företagsamheten inom området.

Anf. 29 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Jag tycker nog att det är viktigt att göra skillnad på detta och att sälja appar. Jag ska sluta i riksdagen och har själv konstruerat en app som hjälper folk att göra miljövänliga val och göra det på ett roligt sätt.

Skillnaden är att det inte finns någon appköpningsplikt men det finns en skolplikt. Därför är det skillnad mellan att tjäna pengar på verksamheter där folk frivilligt i fri konkurrens väljer en tjänst och att göra det på en tjänst som alla antingen är tvingade till – såsom skolplikten – eller på vård som man kan ha ett tvingande behov av.

En annan skillnad är att det är statligt finansierat, och då är det fullt rimligt att staten ställer krav på hur verksamheten bedrivs. Detta är den stora skillnaden. Så har även alla andra länder organiserat det hela. Just skolan är särskilt känslig, eftersom vi har skolplikt.

Det finns bra och väl fungerande alternativ till den offentliga vården. Jag har särskilt Jörns vårdcentral i åtanke. Den ville landstingspolitikerna lägga ned, men sköterskorna och läkarna kom överens med de boende att de ville ha kvar en vårdcentral på orten och att de ville ta över den. En stiftelse skapades. Medborgarna och de anställda tog gemensamt över verksamheten med löfte om att göra de besparingar som landstinget ville att de skulle göra, men de sköter verksamheten själva. Detta är ett utmärkt exempel på fri företagsamhet. Hela tiden är syftet att leverera vinst åt medborgarna i form av bättre och närmare vård.

Det är denna frihet vi ska ha på området, inte friheten att ta ut pengar. Regeringen lade fram förslag om att den som bedriver sådan verksamhet ska ha rätt kompetens för det. Det är fullt rimligt att man kompletterar detta med krav på att syftet ska gå till det avsedda när skattepengar betalas ut.

Visst finns det en massa problem med hur man ska värdera olika tjänster. Man kan få suboptimeringar då det är svårt att med new public management exakt avgöra vad som ska betalas för vad. Regeringen kommer dock med ännu bättre förslag.

Anf. 30 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Vi kommer inte ifrån att detta även är en resursfråga. Ska vi ha en bättre välfärd måste vi orka prioritera detta. Oavsett om det handlar om privata eller offentliga förskolor betalas all personal på skolor och förskolor med skattepengar. Om man vill höja lärarnas löner, ge dem bättre villkor, ha mindre klasser eller barngrupper eller ha bättre bemanning inom äldreomsorgen kostar det offentliga skattepengar.

Därför har vi en debatt om detta, eftersom vi tillförde det offentliga mer pengar för att man skulle ha råd att bygga ut välfärden. Det gäller inte bara denna mandatperiod. Nästa mandatperiod står vi inför gigantiska demografiska utmaningar. Det blir fler barn och fler äldre. Ska vi hålla ihop Sverige måste vi orka med att prioritera detta.

Det här är min huvudkritik. Man kan inte säga att vi ska utveckla de här organisationerna och företagen och samtidigt göra kraftiga besparingar på området. Det blir knepigt från Moderaternas sida. Sammantaget tror jag att Moderaterna, de andra borgerliga partierna och Sverigedemokraterna har skattesänkingsförslag i den här kammaren på 100 miljarder kronor. Det är obegripligt mycket pengar. Tro inte att man kan genomföra ett sådant skattesänkingsskifte utan att det får stor verksamhetspåverkan! Det kommer att få det.

Kan då välfärden vara en plattform för utveckling, innovation och nya affärsidéer? Ja, historiskt sett har den varit det. Offentlig sektor har genom sina beställningar, genom energipolitiken och genom hälso- och sjukvårdspolitiken bidragit till många uppfinningar – pacemakern och vad det nu kan vara – som de facto har lett till bättre vård och bättre utveckling för våra medborgare.

Kan offentlig sektor fortsätta att vara en drivkraft för innovation? Jag tror verkligen det. Det är därför Vinnova har startat ett program med 100 miljoner kronor per år för att stimulera aktörer i offentlig verksamhet att gå in i innovationssamarbete, oavsett om det handlar om bildiagnostik, om att hitta cancer tidigare för att läkarna ska få bättre beslutsstöd eller om att jobba med distanshjälpmedel i hälso- och sjukvården, så att även ett sjukhus som inte har alla experter kan vara uppkopplat och få bästa stöd och hjälp för utvecklingen. Det är klart att sådana samarbeten kan växa över tid och att det kan finnas tekniska hjälpmedel som inte bara kan utveckla verksamheten i Sverige utan också kan utvecklas runt om i världen. Det är väl jättebra om vi har en stark life science-industri som klarar av det.

Men när man uppträder i Sverige måste man göra det med långsiktighet. Det ska man vara medveten om, och jag tror att välfärdsföretagarna i Sverige, oavsett om det gäller skola, förskola, sjukvård eller äldreomsorg, börjar förstå detta. Man måste göra det med ansvar. Det är inte som vilken annan privat verksamhet som helst, för här ställer medborgarna krav på offentlighet, insyn och kvalitet. Det är nämligen skattebetalarna som betalar. Då är det också rimligt att det ställs vissa krav och villkor på verksamheten.

Jag tror att det här blir en stor valfråga. Ska vi klara välfärdens utmaningar de kommande decennierna med den demografiska utmaningen i botten måste vi se till att mer av skattepengarna går till det de var tänkta att gå till – till barnen, till de äldre och till personalen som sliter och gör sitt jobb.

Anf. 31 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Att sätta likhetstecken mellan kravlöshet och att få göra vinst är inte sjyst. Att få fungera på lika villkor, på rättvisa villkor och på rimliga villkor är vad företag inom välfärdsområdena vill. De vill kunna utveckla sin verksamhet utan att bli misstänkliggjorda.

Jag har tagit upp med handelsminister Ann Linde möjligheterna för svenska välfärdsföretag att gå på export. Det finns många som väntar. Det kommer delegationer från Japan och övriga borte Asien till Sverige för att se: Hur gör ni? Det här skulle vara intressant. Men vad är referensmarknaden? Hur kommer det sig att ni inte får sälja på hemmaplan? Det måste ju vara någonting som är galet. Det där är en fråga som spelar svenska företagare ur händerna och inte i händerna.

Jag noterar att ministern fortsätter att tala om den offentliga sektorn. Det är viktigt att skatter används med omsorg, speciellt inom omsorg. Det finns begränsade resurser, och det är därför det är så viktigt att kunna använda de resurserna på effektivaste sätt. Där kan det finnas andra alternativ än den offentliga sektorn. Det kan finnas de som hittar andra lösningar. Då måste vi släppa fram mångfalden. Vi måste kunna ha en diversifierad välfärd i Sverige. Det är en långsiktighet som de här företagen eftersträvar. De vill kunna utöva sin verksamhet ansvarsfullt, och då måste man ge dem möjligheterna.

Jag håller med ministern: Låt det här bli en stor valfråga! Låt initiativ få vara rättvisa på alla sätt och vis!

Jag vill tacka Mikael Damberg för den här perioden. Vi har haft många debatter. Även om vi inte har dem i samma roller efter valet ser jag fram emot nya kommande holmgångar. Till Carl Schlyter säger jag bara: Tack för att du finns – eller numera: fanns!

Anf. 32 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Rothenberg för debatterna under den här mandatperioden. Jag ser fram emot att fortsätta debatterna efter valet, kanske i exakt samma konstellation. Vi får se!

Det här är en viktig fråga. Detta gäller både välfärdens kvalitet och våra möjligheter att exportera mycket av det kunnande vi har inom life science till resten av världen. Regeringen har gjort stora insatser för att utveckla detta. Jag delar Hans Rothenbergs uppfattning – och även Carl Schlyters uppfattning – att det behövs mångfald och att det kan finnas olika sätt att ta sig an en fråga. Man kan visa att det går att göra på ett annorlunda sätt och – i Carl Schlyters fall – engagera personal och invånare lokalt för att utveckla en verksamhet långsiktigt och säkra den. Det kan vara ett sätt, men det kan också finnas privata företag som har ett nytt sätt att adressera ett problem på, ett sätt som många människor tycker är bra och som ger ett värde i livet om man blir sjuk eller gammal. Det kan vara så att det privata äldreboendet kan bidra med något. Men då får man nog vara medveten om, tycker jag, att man inte kan ta ut obegränsade vinster utan måste återinvestera delar av vinsten i både personalen och kvalitet för de brukande.

Jag tror att de som lyssnar på det här funderar på om det verkligen är möjligt att det inte är så i dag. Är det verkligen så att man i dag kan ta ut obegränsat med vinst från offentlig verksamhet som är finansierad genom skatt? Det är det här som jag tror att borgerliga väljare också ser, så jag tror att det vore bra om vi kunde ha långsiktiga spelregler för det här och om vi kunde vara överens om att vi behöver mångfald och valfrihet men också behöver ett ansvarstagande för de parter som finns i offentligt finansierad verksamhet. Man måste ta kvalitetsfrågorna på väldigt stort allvar och uppträda långsiktigt. Jag tror att det vore det bästa för det svenska välfärdssystemet. Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:569 om Österledens förenlighet med klimatlagen

Anf. 33 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Carl Schlyter har frågat statsministern om han avser att följa klimatlagen och därmed skrota Österleden. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen fastställde den 31 maj 2018 en ny nationell trafikslags- övergripande plan och beslutade därvid att Östlig förbindelse ska utgå med ett så kallat ordnat avslut.

Prot. 2017/18:137
25 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 34 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Ibland blir en fråga inaktuell dagen efter att den skrivs. Jag hade väl en oro för att det skulle finnas en risk för att Östlig förbindelse på något sätt skulle smyga sig tillbaka in i planen. Men jag är väldigt glad för regeringens beslut och Trafikverkets förslag om att det här inte är aktuellt. Inom ramen för Sverigeförhandlingen är det inte heller aktuellt, då parterna inte är överens om hur man ska komma vidare med finansieringen av det här. Jag vill gratulera svenska skattebetalare till att vi gör en miljardbesparing i storklassen och en miljöbesparing i enorm klass.

Kanske behöver jag dock en liten förklaring för att få kontroll över riskerna för att det här skulle kunna smyga upp som fågel Fenix ur askan. Ministern talar om ett ordnat avslut. Om någon framtida regering skulle vilja sätta igång det här projektet, har jag förstått rätt att det tidigaste tillfället är om fem år? Och vad finns det för risk för att Sverigeförhandlingen kommer att komma igång igen? I Trafikverkets ursprungliga förslag fanns Östlig förbindelse med bland namngivna initiativ om man skulle utöka ramen med 10 procent. Jag skulle gärna vilja ha ministerns svar på dessa frågor. Vad finns det för risker att detta reser sig som fågel Fenix igen?

Anf. 35 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Carl Schlyter. Det är många som är glada över den nationella planen, som innefattar 700 miljarder i investeringar – 100 miljarder mer än under förra regeringen – i infrastruktur, i den största järnvägssatsningen i modern tid och i klimatomställning. Det är klart att många gläds åt att vi nu har utrymme att investera. Det tycker jag är väldigt bra.

Men just Östlig förbindelse finns inte med i planen. Det finns ett uppdrag till Trafikverket att ordna ett så kallat ordnat avslut, vilket innebär att man avslutar processen men säkerställer att man kan snäva in korridoren för riksintressen, så att berörda kommuners bostadsbyggande och stadsutveckling inte hindras. Det är naturligtvis viktigt att det fortsatt finns utrymme för att bygga bostäder och se till att Stockholm fortsätter att frodas och utvecklas. Det är inte heller så att Sverigeförhandlingen finns kvar. Den processen är avslutad. Även den farhågan kan avskrivas i den meningen.

Sedan kommer det alltid att finnas politiska krafter som vill hitta nya angelägna och viktiga infrastrukturprojekt framöver. Det är de som följer Stockholmsdebatten väl medvetna om. Den nationella plan som regeringen har beslutat om gäller för de kommande tolv åren, och där finns inte Östlig förbindelse med.

Anf. 36 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Min fråga gällde ursprungligen oförenligheten mellan Östlig förbindelse och den nya klimatlagen. Den konflikten kommer att finnas för många framtida projekt eller even-

tuella projekt. Det kan vara om man vill bygga ut Arlanda. Den byggnationen bygger på kraftiga trafikökningar. Det kan vara andra vägsträckor som i sin kalkyl bygger på kraftiga trafikökningar.

Min kritik mot Östlig förbindelse var att den bara var samhällsekonomiskt lönsam om det var en 50-procentig trafikökning. De naturresurser som krävs för att tillverka alla dessa nya bilar även om de skulle gå på annat än fossila bränslen är en stor belastning för miljön. Särskilt de som går på fossila bränslen är också en stor belastning på miljön.

Jag kan ställa en lite mer generell fråga. Hur säkerställer regeringen att alla projekt utvärderas och ser till att de är helt och fullt förenliga med klimatlagen?

Anf. 37 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Carl Schlyter, för engagemanget! Detta är förvisso nästan värt en helt ny diskussion. Jag har själv blivit förvånad över hur stor kraft och vikt väldigt många lägger på det som är samhällsekonomiska beräkningar och nettonuvärdeskvoter.

Det är viktigt att vi inser att de beräkningarna tenderar att skilja ganska mycket mellan åren. Om vi skulle reducera infrastrukturpolitik till nettonuvärdeskvot och samhällsekonomiska beräkningar skulle vi kunna reducera det till ett Excelark och räkna ut vad som var den mest lönsamma investeringen. Då skulle väldigt många infrastruktursatsningar i Sverige aldrig ha blivit av.

Tvärtom krävs det politiskt mod, visioner och idéer om hur vi bygger ett samhälle. Till det ska man koppla regeringens tydliga ambition om att vi ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Vi ska vara en permanent världsutställning som implementerar ny teknik som gör att vi möter klimatutmaningen med att göra det som är bra här och nu. Vi ska dessutom säkerställa att vi är ett föredöme för omvärlden genom att visa på hur svensk teknik kan lösa problem med transportsystem så att de är hållbara.

Till det kommer det som Carl Schlyter själv är inne på. Det är en klimatlag som gör att vi prövar projekten i en helt annan ordning än vad vi gjort tidigare. Vi tar nu med den här regeringen tydliga steg i att säkerställa att infrastrukturplanering och samhällsbyggande framöver kommer att ta en helt annan hänsyn till att bygga hållbart.

Förut kanske det var Miljöpartiet och Socialdemokraterna och kanske ytterligare något parti som slogs för detta. Men när jag möter företrädare i fordonsbranschen och byggindustrierna eller kommuners och regioners olika planerare vågar jag påstå att det börjar bli alltmer accepterat att det är så ett samhällsbygge ska se ut. Vi måste bygga hållbart. Det är smart att göra det.

Jag kommer själv från Växjö i Småland där vi under väldigt lång tid varit stolta över att bygga i trä. Det är hållbart och smart. Det är vår egen produktion. Det är bättre än betong. Vi bygger hela städer i trä. På det sättet tar vi ansvar både för att det blir en snygg arkitektur och vackra livsmiljöer och dessutom för att bygga någonting som är hållbart. Det gäller inte minst ur klimatsynpunkt, men det är också hållbart socialt och ekonomiskt.

Jag känner att det under den här mandatperioden har skett ett genombrott. Klimatlagen är en viktig del i detta. Men det är också politiskt mod och visioner att använda politiken till någonting större än att bara tala om var vägar och järnvägar ska gå. Vi bygger det moderna samhället.

Anf. 38 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Jag gläds något alldeles oerhört över svaret och att min sista debatt i riksdagen ska handla just om visioner. Det är någonting som gläder mig.

Hälften av jordens handel i dag är handel med likvärdiga produkter. Man kan fråga sig: Varför ska vi skicka brownies från USA till Sverige och pepparkakor från Sverige till USA när vi bara kan byta recept? Mycket av transportererna är onödiga. Att minimera behovet av transporter är också värt någonting.

Utsläppen från snöplogningen i Linköping minskade med 17 procent när professorn i optimeringslära testade sina teorier på snöplogarnas styrning. Det blev snabbare, miljövänligare och effektivare enbart genom optimeringsteknik.

Det finns visioner om träbyggande som jag delar. Det gäller bara att vi säkerställer att vi bevarar den biologiska mångfalden. Det är ett av de globala mål som är mest överskridna i dag. Ju större andel trä vi kan använda i stället för att elda upp i våra tankar desto bättre är det. Därför är det bra om vi kan minska behovet av transport genom effektiv planering och kloka regleringar.

Vi är egentligen rörande överens, jag och infrastrukturministern. Med detta vill jag tacka för de fyra åren i riksdagen. Detta är mitt sista inlägg. Jag vill tacka ministern för svaret.

Fru talman! Jag vill också tacka all otrolig, fantastisk personal som hjälpt mig alla de åren. Jag står här i lånta fjädrar. Jag hade inte ens med mig kavaj, som är krav vid plenum, och titta, även det kan ordnas av personalen här! Jag tackar alla på detta bygge så hemskt mycket för att ha gjort arbetet som riksdagsledamot möjligt!

Anf. 39 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Eftersom sakfrågan är utagerad kan jag passa på att säga tack till Carl Schlyter för otroligt mod, engagemang och en envishet som går utöver det ordinära. Det har ibland uppskattats och ibland inte uppskattats. Men jag tror att väldigt många människor känner att du på ett fantastiskt bra sätt verkligen har stått upp för det du tror på.

Vi har haft en bra kamratskap under tiden i riksdagen. Det har jag verkligen uppskattat. Jag är övertygad om att även om du lämnar detta hus kommer vi att ses på barriaderna framöver. Jag önskar dig lycka till där!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2017/18:266 En ny regional planering

2017/18:4202 av Ola Johansson m.fl. (C, KD, M)

2017/18:4203 av Robert Hannah m.fl. (L)

2017/18:4204 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (SD)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 juni

2017/18:1529 Fusk i asylprocessen

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:1530 Stärkt vittnesskydd

av *Tomas Tobé* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1531 Återkallelse av uppehållstillstånd

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:1532 Räddningstjänstens situation

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1533 Ökad långvarig sjukfrånvaro

av *Margareta Cederfelt* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:1534 Skydd av mötesfrihet för judiska föreningar

av *Margareta Cederfelt* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1535 Kommunernas verktyg mot brottslig verksamhet.

av *Tomas Tobé* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1536 Underlag för beslut om polisutbildning i Västsverige

av *Penilla Gunther* (KD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1537 Fängelsestraff för fler brott

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1538 Netanyahus censursträvanden

av *Jamal El-Haj* (S)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:1539 Förverkande av kriminellas tillgångar

av *Tomas Tobé* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:1540 Rättsosäkra tillståndsförfaranden

av *Penilla Gunther* (KD)

till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

2017/18:1541 Utnämning av en ny riksåklagare

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1542 IB-programmet och den tidigare nedgraderingen av dess betyg

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2017/18:1543 Intäktsregleringen av elnätsavgifterna

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2017/18:1544 En detaljplan för Katrineberg i Karlstads kommun

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1545 En detaljplan för Katrineberg

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 20 juni

2017/18:1437 Förbättringar av de nationella proven på kort sikt

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:1438 Förenklad ansökan om bostadstillägg för pensionärer

av *Laila Naraghi* (S)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:1441 Ett globalt förbud mot djurtester för kosmetika

av *Jens Holm* (V)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:1440 Lunds tingsrätts kansliort i Landskrona

av *Anders Hansson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1445 Praktik på samtliga gymnasieprogram

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:1443 Arbetslöshetskassornas oberoende och självständighet

av *Erik Slottner* (KD)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:1444 Kontroll av hawalaföretagare

av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:1452 Behovet av ett reformerat strandskydd

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1449 Polisiär underbemanning i mindre kommuner

av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1448 Kriminalvårdens uttalande om häktet i Västerås

av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1450 Nedstängning av moskéer

av *Jeff Ahl* (-)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1454 Företagsamheten i Eda

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1455 Företagsamheten i Arvika

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1456 Företagsamheten i Grums

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1457 Företagsamheten i Forshaga

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1458 Företagsamheten i Filipstad

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1459 Företagsamheten i Karlstad

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1460 Företagsamheten i Hammarö

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1461 Företagsamheten i Hagfors

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1462 Företagsamheten i Kristinehamn

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1463 Företagsamheten i Kil

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1464 Företagsamheten i Storfors

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1465 Företagsamheten i Munkfors

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1466 Företagsamheten i Årjäng

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1469 Företagsamheten i Säffle

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1467 Företagsamheten i Torsby

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1468 Företagsamheten i Sunne

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1470 Det kommunala utjämningsystemet

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:1472 Livslångt lärande

av *Jamal El-Haj* (S)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:1474 Forskning om sÄrläkemedel

av *Barbro Westerholm* (L)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:1475 Beslut om behandlingsbegrÄnsning

av *Jakob Forssmed* (KD)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:1476 ÄldreförsörjningsstödetS innebörd

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Lena Hallengren (S)

2017/18:1481 Höjd cybersÄkerhet för aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet

av *Pål Jonson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1479 Nolltolerans mot stölder

av *Pål Jonson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1477 Gemensamma polisstationer i grÄnsområdena

av *Pål Jonson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1483 Åtgärder för att förhindra bränder vid banvallar

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1480 Vargjakt

av *Lars Beckman* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1487 Antalet vargar i Sverige

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1482 Nationell plan för hepatit C

av *Jenny Petersson* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:1490 Bedömning av reell kompetens

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:1491 Telias köp av TV4 och riskerna för konkurrensen och nätneutraliteten

av *Carl Schlyter* (MP)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1492 En översyn av informationsplikten för personer som lever med hiv

av *Robert Hannah* (L)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

Prot. 2017/18:137
25 juni

2017/18:1353 Samarbete med Norge kring förvaltningen av varg
av *Pål Jonson* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1352 Beslut om mininivåerna för rovdjur på förvaltningsområdesnivå
av *Pål Jonson* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

den 21 juni

2017/18:1424 Äganderätten av skogen
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:1425 Skogsägares rätt
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1433 Fiskeredskap som används av fritidsfiskare
av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 12.57.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 3 Anmälan om faktagromemorior	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Svar på interpellation 2017/18:558 om gynnande av biogas	2
Anf. 1 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	2
Anf. 2 JENS HOLM (V)	3
Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	3
Anf. 4 JENS HOLM (V)	4
Anf. 5 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	5
Anf. 6 JENS HOLM (V)	6
Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	7
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:591 om svarta hål i rymdstrategin	8
Anf. 8 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	8
Anf. 9 MATHIAS SUNDIN (L).....	8
Anf. 10 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	9
Anf. 11 MATHIAS SUNDIN (L).....	10
Anf. 12 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	11
Anf. 13 MATHIAS SUNDIN (L).....	12
Anf. 14 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	13
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:580 om kunskaps- och kompetensförsörjning	13
Anf. 15 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	13
Anf. 16 HANS ROTHENBERG (M)	14
Anf. 17 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	15
Anf. 18 HANS ROTHENBERG (M)	16
Anf. 19 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	17
Anf. 20 HANS ROTHENBERG (M)	19
Anf. 21 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	19
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:582 om ökat regelkrångel.....	20
Anf. 22 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	20
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:586 om villkor för företagande	21
Anf. 23 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	21

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:589 om villkor för företagare i välfärdssektorn.....	23
Anf. 24 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	23
Anf. 25 HANS ROTHENBERG (M).....	23
Anf. 26 CARL SCHLYTER (MP).....	24
Anf. 27 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	25
Anf. 28 HANS ROTHENBERG (M).....	26
Anf. 29 CARL SCHLYTER (MP).....	27
Anf. 30 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	28
Anf. 31 HANS ROTHENBERG (M).....	29
Anf. 32 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	30
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:569 om Österledens förenlighet med klimatlagen	30
Anf. 33 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	30
Anf. 34 CARL SCHLYTER (MP).....	31
Anf. 35 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	31
Anf. 36 CARL SCHLYTER (MP).....	31
Anf. 37 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	32
Anf. 38 CARL SCHLYTER (MP).....	33
Anf. 39 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	33
§ 12 Bordläggning.....	33
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	34
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	35
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 12.57.	38